

„Sichtbar evangelisch», azaz láthatóan, észrevehetően evangélikus – hirdeti a felirat a tárgyakon. Az Ausztriában és Németországban megszokott PR-módszer nálunk még gyermekcipőben jár, de már nem példa nélküli, hiszen hazánkban is van olyan egyházkerület, amely pólóval, apróbb tárgyakkal üzen.”
▶ Egy mitfahrer útinaplójából – 6. oldal

„Jó érzéssel találkozunk evangélikus lelkészek – Szezhlo Gábor, Koren Emil és Keken András – nevével. Szezhlo Gábor egyike a mentésben leginkább kimagasló személyiségeknek: ezerhat-száz gyermek és négyszáz felnőtt életét mentette meg harminckét hihetetlenül gyorsan megszervezett gyermekotthonban.”
▶ Zsidótörvények – zsidómentők – 7. oldal

„Úgy gondolom, hogy a »C« variáns megvalósulásából a levéltár és a józsefvárosi gyülekezet nyerhetne legtöbbet.”

▶ Menni vagy nem menni? – Beszélgetés Benczúr László építésszel – 8. oldal

Kiterjesztett szeretet ▶ 3. oldal
Révbe ért a Bárka ▶ 3. oldal
Közösségépítés kesztyűs kézzel ▶ 4. oldal
Legyen világhírű! ▶ 6. oldal
A prédikátorok megmentője ▶ 10. oldal
Földönkívüliek és az evangélium ▶ 11. oldal

FOTO: SIPOS ISTVÁN

A szabadság íze

„Szabadnak lenni, ó, tudsz-e végre?” – kérdezték a színi játék forradalmárai egymástól és önmaguktól előbb Nyíregyházán, az evangélikus Nagytemplomban, másnap, március 15-én pedig a Székelykeresztúr főterén megtartott ünnepségen...

A fennállásának kétszázadik évfordulóját jegyző Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium az 1848–49-es forradalom és szabadságharc 159. évfordulójára idéztette jubileumi tanévének

újabb jelentős rendezvénysorozatát. Erre készült el *Topolcai Zoltán és Császár Zoltán* legújabb zenés történelmi téjátéka, amelynek premierje a Kossuth-iskolák országos találkozójának programját is gazdagította. A sikeres nagytemplomi bemutatót követően a helyi gimnázium színjátszó körének tagjai útra keltek, hogy – erdélyi testvériskolájuk, a székelykeresztúri unitárius liceum meghívásának eleget téve – e településen is előadják *A szabadság íze* című darabot. A nyíregyházi diákok immár negyedik alkalommal ünnepelték a Hargita megyeiekkel közösen március 15-ét, de most először adatott meg, hogy a város ünnepségén, a főtéren adhassanak lélekemelő műsort (*képünkön*).

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium ünnepi rendezvényeiről beszélőnk az 5. oldalon

Hetvenkét óra kompromisszumok nélkül

Ötven magyarországi helyszínen több mint ezer fiatal több mint száz projektet valósított meg az elmúlt hosszú hétvégén lezajlott országos ökumenikus ifjúsági akció keretében. A történelmi keresztény egyházak fiataljai összesen mintegy harmincezer munkaórát áldoztak szabad idejükből különböző szociális és környezetvédelmi munkákra az Ökumenikus Ifjúsági Iroda koordinálásával.

A 72 óra kompromisszumok nélkül elnevezésű akció értékelésére lapunk jövő heti számában visszatérünk.

Játszóterépités Ramocsaházán

FOTO: FRENYÓ ANNA

SEMPER REFORMANDA

„Ezért az ő papsága sem áll az öltözetek és gesztusok külső pompájából, amilyen Áron papsága volt, és amilyen ma a mi egyházi papságunk. Hanem lelkieken áll, amint láthatatlan szolgálattal közbenjár értünk a mennyben Isten előtt, és ott felajánlja önmagát, és mindent megtesz, amit egy papnak meg kell tennie. (...) De nemcsak imádkozik és közbenjár értünk, hanem belül is, lelkileg tanít minket Lelkének élő tanaival. Mert ez a kettő a pap igazi szolgálata, amit a földi papoknál a látható imádságok és prédikációk szemléltetnek.”

▶ Luther Márton: Értekezés a keresztény ember szabadságáról (Pröhle Károly fordítása)

Hatvan éve alakult meg a Lutheránus Világszövetség

Március 20. és 27. között egyházvezetői jubileumi ülést tart a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) a svédországi Lundban annak emlékére, hogy 1947. június 30. és július 6. között ugyanott rendezték meg a háború után a világ evangélikus egyházainak első nagygyűlését. Ezzel egy évvel megelőzték az Egyházak Világtanácsának a megalakulását és első nagygyűlését. A magyar evangélikusok számára fontos, hogy a megalakult LVSZ

egyik alelnökévé Ordass Lajos püspököt választották.

A lundai jubileumi ünnepségen egyházunkat Balicza Klára, az LVSZ-tanács tagja, valamint – tanácsadóként – Gáncs Péter püspök képviseli. Az ünnepi eseményről az *Evangelikus Élet* következő számában fényképekkel és helyszíni tudósítással számolunk be.

Előjáróban lapunk 7. oldalán az LVSZ főtítkárnak, Ishmael Nokónak az évforduló köszöntő levelét közöljük.

Hitelesen imádkozni

Miközben zajlottak a fővárosban a március 15-i megemlékezések, a politikusok beszédeket mondtak a pártrendezvényeken, „a nemzeti ünnepet meggyalázó csöcselék” tojással dobálta a neki nem tetsző közszereplőket, és készült a rendőrökkel való összecsapásra, a budai reformátusok imánapot tartottak a nemzet felemelkedéséért. Egy olyan társadalmi, gazdasági és politikai helyzetben, amelybe hazánk az elmúlt hónapokban került, az imádság magatartásformája önmagában látszólag a keresztény ember hiteles attitűdjét jeleníti meg – a helyzetet jobbítani szándékozó konkrét cselekvéshez a hívő az imádság spirituális erejét is képes hozzátenni.

Mitől válik azonban az ima valóban hitelessé? A változás igényén túl ugyanis az imába foglalt szavak (a nemzeti megújulás, a nemzet felemelkedése, a felívelő gazdagság, az erkölcsi megtisztulás a közéletben és így tovább) az imádságnak csak a formáját mutatják meg, de a valós tartalmát közvetlenül nem. Nem csak az számít, hogy mi-ért imádkozunk, még csak nem is a hogyan az igazán döntő, hanem a mit – vagyis a lelkünk mélyén rejlő tartalom, a szív szándéka és gondolata (s az azt követő érzés) határozza meg az ima valódi értékét.

Talán nem túlzás azt állítani, hogy a mostanra kialakult súlyos gazdasági és általános morális válságban a nemzet felemelkedéséért tiszta és szeretetteljes gondolatokkal imádkozni majdnem akkora kihívás, mint az ellenségszeretet gyakorlásának keresztény próbatétele. Mert ahogy Urunk tanítja: „...amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj” (Mt 12,34b; Lk 6,45b) – s a mesteri tekintet elől a szép szavak formája nem fedheti el az igazi tartalmat.

Ezért talán nem véletlen és mindenképpen elgondolkodtató, ha a szekuláris világból sokan foglalják bele egyházkritikájukba azt is, hogy a keresztény emberek imái sok esetben nem hitelesek. Mert amíg az imádságok szövegei formájukban látszólag tartózkodnak a politikum és a politikai állásfoglalás explicit kifejezéseitől, aközben néha sajnálattal tapasztalható, hogy a keresztény egyházak bizonyos közéleti megnyilvánulásai során vezetői (ha úgy tetszik: testületi) szinten artikulálják, hogy melyik politikai oldal mellett és melyik ellen foglalnak állást. S az egyébként magánemberi szférába tartozó pártpolitikai preferenciák kinyilvánításával egy egyház valóban azt kockáztatja, hogy üzenete, küldetése, mandátuma és társadalmi szerepvállalása hitelét veszti az emberek szemében.

Ezek a megnyilvánulások – amelyek semmiképpen nem reprezentálhatják az egyház egészét, minden egyes tagját – visszautalnak az imádság vallásos aktusának a szemléletére is. Hiszen hogyan tekinthető hitelesnek egy nemzeti felemelkedésért elmondott ima, ha közben az imádkozó a szívében gyűlölettel gondol az egyik politikai oldalra (esetleg saját nemzetének a felére), és valójában azért imádkozik, hogy Isten valószínűleg meg azt a politikai forgatókönyvet, amelyet ő és sok társa helyesnek gondol? Vajon a kollektív ügyeinkért mondott imáink során elgondolkodunk-e azon, hogy a mélyben húzódozó gondolati tartalomban milyen mértékben jelenik meg a minősítés, az ítéletelés, a bírálat mozzanata és a „legyen meg a mi akaratunk” gyűlölettel keveredő mentális agressziója? Természetesen szó sincs arról, hogy minden keresztény ima, amely érinti a politikum szféráját, hiteltelen lenne, s a külső egyházkritika is sokszor esik az általánosítás hibájába, de a jelenség kétségtelen létezése mindenképpen önvizsgálatra szólít minden egyháztagot, hívő keresztényt.

Az egyház megnevezésére szolgáló görög kifejezés, az *ekklészia* magyarul szó szerint „kihívottakat” jelent: az egyház Ura kihívja a világból a választottakat, de nem azért, hogy a világon kívül őrizze őket, hanem azért, hogy felkészítse tanítványait arra, hogy a világba visszaküldessenek. Az egyház – a benne élőkkel és szolgálókkal együtt – másokért élő egyház, mert Krisztus életének példája nyomán létezése csak így nyerhet értelmet és célt. A tanítványok abba a világba küldetnek vissza, ahol a közéletben, a gazdaságban, a politikában tapasztalható jelenségek tele vannak az emberi létromlás eredményezte összes kaotikus válsággal, rendezetlenséggel, vétkekkel, morális korrupcióval és pszichés zűrzavarral. Itt kell helytállniuk, de ennek a kihívásnak csak akkor felelhetnek meg, ha nem felejtik el, hogy ők tanítványként nem szűk látókörű, emberi szempontok alapján szerveződő csoportokhoz és szektákhoz küldettek, hanem minden emberhez.

Nemzetünk felemelkedéséért és erkölcsi megtisztulásáért több imánapot is lehetne tartani – és talán nemcsak legnagyobb nemzeti ünnepeinken. Ezt azonban két irányban is körültekintő felelősséggel érdemes megtenniük azoknak, akik meg kívánják őrizni keresztény identitásuk hitelességét: befelé az alázatos önvizsgálat és a lelki megtisztulás igényével, kifelé pedig az ítéletmentes és önzetlen szolgálat példamutatásával.

„...amennyivel magasabb az ég a földnél, annyival magasabbak az én utaim a ti utaitoknál, és az én gondolataim a ti gondolataitoknál” – így szól hozzánk az Úr Ézsaiás prófétán keresztül (55,9). Az, hogy az ember megítéli a saját maga és közössége helyzetét, természetes emberi reakció. Ehhez képest vár el többet a tanítványok Ura, amikor arra szólít fel, hogy aki követni akarja őt, tagadja meg magát, emelkedjen felül saját szempontjain, és legyen képes hitben megbékélt szívvel kimondani: „Legyen meg a te akaratod, Atyám!”

A Teremtőnek ugyanis minden egyén és minden közösség számára van egy terve, amely az öröm és a béke végkifejletét hordozza magában – még akkor is, ha ennek a jelenben semmi jelét nem tapasztalja a korlátozott emberi értelem.

■ PETRI GÁBOR

A TE HITED, A TE OLDALAD

Luther

Evangelikus diákÉlet • www.myluther.hu

É L Ő V Í Z

„Ha kiált hozzám,
meghallgatom...”

Megdöbbentő fotót láttam a minap egy tudományos magazinban. A szerkesztők a *Remény nélkül* címet adták neki. A kép egy hegymászó holttestét ábrázolja, ahogyan ott fekszik örök hősírjában, háromszáz méterrel a Mount Everest csúcsa alatt. Az indiai származású férfi a 8850 méter magas hegy csúcsára vezető út utolsó szakaszán járt szerencsétlenül harmadmagával, még 1996-ban. Ott maradt a fagyos havon színes sportruhájában mementóként – ugyanis a 7500 méter feletti úgynevezett halálzónából nem lehet lehozni, annyira alacsony a levegő oxigéntartalma, és olyan rettenetes a hideg. Mivel a csúcsra vezető északi út mentén fekszik, sok társának el kellett azóta haladnia mellette.

Szimbólumává lett – de minek is? Kinek-kinek más juthat eszébe róla. Az emberi küzdés, a magány, a végzet; vakmerő célok kitűzése, az élet, a halál. Egy kiáltás, amelyet nem hallott meg senki, vagy ha mégis, segíteni nem tudott, mert az emberi erő véges, és az élet törékeny.

Az élet sokszor hoz bennünket olyan helyzetbe, amikor nagy szükségünk van erőre. Amikor „extrém” körülmények – ha nem is természeti, de súlyosan próbára tevő lelki, érzelmi, egzisztenciális, anyagi terhek – közepette kell továbbmennünk felfelé, előre; amikor még a lélegzetvétel is nehéz... Amikor hátunkat láthatatlan, terhekkel teli, ólomsúlyú zsák húzza. S bensőkben fázva, kimerülten kapaszkodó után nyúlunk. Erő feletti erő kellene, de emberi tartalékaink kimerültek. Ha nincs, aki meghallja hangunkat, ha nincs, aki meghallja hangunkat, a hegymászó magányát éljük át.

A zsolotíró tudta ezt, s hitpasztalatát megosztotta kortársaival, megosztotta velünk. Mert talán mi is az északi úton haladunk fölfelé, s a halálzónában járunk, ha nem mutatkozik remény, kapaszkodó, ha nem találjuk a vezetőkötelet.

Félelmeinkkel szemben azonban itt áll előttünk az élet igéje, az erő ígérete, az élet mindenki előtt kitaruló zónája, amelyet Isten nemcsak megígért, hanem Jézus eljövételével valósággá is tett. „Ha kiált hozzám, meghallgatom...” – mondja az Úr (Zsolt 91,15). Kiáltunk hát, ha túl magasan vezet, ha túl nehéz az útszakasz, ha fogytán a levegő! Nem vész semmibe a hang, amely az Urat szólítja meg.

A böjti hetek benső útján arra a hegyre gondoljunk most, amelyre egy megkínzott, összevert fiatal férfi ment fel, a tömegben átél kinkeserves magányában, szidalmakkal és köpködéssel, ütlegetéssel kísérve.

Ő az Atyához kiáltott, és minket is kiáltani tanít: van, aki meghallgat. Jézus golgotai útja, halála és feltámadása a „van remény” üzenete nekünk. Nekünk, hóba-jégbe fagyott, bűneink, vétkeink, lázadó, Istennek ellene mondó életvitelünk zúrzavarából kikecmeregni nem tudó embereknek üzeni: van szabadulás. Halálzónánkból önmagunkat megmennteni nem képes, erőnkön felüli csúcsoknak mégis mindig nekiindulokat, azaz mindannyiunkat bizalommal és reménnyel tölt el az íge: a minket meghallgató Isten láthat meg Jézusban.

Döbbenetes, nem várt, ésszel fel nem érhető felelet ő a kiáltásunkra. Ő Isten igenje az életre, igenje ránk, hogy szeret, félt és megment bennünket a halálzóna veszedelméből. Böjtben járunk, teljünk be az Isten szeretetének igenjével: van remény, van élet, van feltámadás! A hegyek mindig is nagyobbak lesznek, mint mi, legyen szó valós vagy éppen képletesen meghódítandó csúcsokról. Mégis teljes nyugalommal vehetjük ezt a tényt tudomásul.

Mert van, aki a hegyeknél is nagyobb: a hegyek Alkotója.

■ K. D.

BÖJT 5. VASÁRNAPJA (JUDICA) – Jn 8,46–59

Jézus nyelve más

„Hát olyan, mintha más nyelvet beszélnek. Hallom a mondatokat, értem a szavakat, de nehezen áll össze bennem, nem nekem szól.” A mai napig rossz érzés fog el, amikor eszembe jut ez a beszélgetés, amelyet egy hittanosom édesanyjával folytattunk. Elmondta, hogy bár ő maga nem járt hittanra, nem nőtt bele az egyházi életbe, mégis szeretné, ha a gyermekei a gyülekezetben nőnének fel. Ha nemcsak a családroz kötődőnek egy életen keresztül, hanem ehhez a „nagy családroz” is. Neki ez nagyon hiányzik, és éppen ezért tartja fontosnak, hogy legalább a gyermekei ne nélkülözzék. Természetesen azonnal megkérdeztem – ismervé istentiszteleink meghitt, békés, családias légkört –, hogy akkor miért nem jön gyermekével együtt a templomba, és hívtam a következő vasárnapi alkalomra. Akkor felelt a bevezetőben idézett szavakkal, és válasza szíven ütött.

Ma is eszembe jut, amikor egy-egy istentisztelet után túlzottan is békésnek és nyugodtnak érzem magam. Arra gondolok, hogy valami nem volt rendben velem: túlságosan is jól elvoltam a magam gondolataival, régi emlékeimmel, kedves énekeimmel, a lelkes megszokott hangjával, a templom illatával.

Jézust az evangéliumi történetben nem értik. Tulajdonképpen nem is akarják megérteni, sőt azt tartanák a legjobb-

nak, ha eltűnne. Nincs szükségük arra, hogy felrúgja a régi, jól megszokott rendet, amelyet mindenki ismert és elfogadott, amelyhez tarthatta magát, amely láthatóvá tette, hogy ki van ellenük, és ki mellettük. Mintha Jézus más nyelvet beszélne. Nem értette őt egykor Nátánél, Nikodémus és a samáriai asszony sem pontosan. Nem érti az a sokaság sem, amely itt körülveszi. A szavakat ugyan értik, a gondolatok eljutnak hozzájuk, de mégsem alakul ki a jól megszokott, emberi szintű párbeszéd.

A tömeg egyre keményebben fogalmaz, sértegetni próbálja Jézust, de ő nem hátrál. Arról beszél, hogy nem is érthetik őt, mert nem Istentől valók. El lehet képzelni a felhördülést. Még hogy nem Istentől valók?! Hiszen gyermekroktól tanulják a törvényt, olvassák a prófétákat, megtartják az imákat. Végig tudják követni Ábrahámig a nép hosszú történetét.

Hallgatom Jézust, és szinte látom, ahogy ott áll a vitázó, hangoskodó, gyűlölködő tömeg előtt, minden tekintet rámered, a szemek szinte vérben forognak a dühtől. Mennyire más ez, mint amikor kilátástalanságot, depressziót vagy akár várakozást tükröző tekintetek keresik az Urat! Nem értik Jézust, mintha valami akadályozná a kommunikációt.

Félek az olyan vallásosságtól, amely

egy virtuális világot teremt magának, ahol mindenkinek megvan a helye. Van benne egy isten, mindenek felettinek látzó, ott van a többi ember, és ott van az is, aki ezt a világot elképzeleli. Olyan életér ez, amelyben végre biztonságra lehet, otthonra találhat az ember, ahol mindenkinek megvan a maga szerepe, amelyhez igazodnia kell. Olyan világ, ahol nem fenyeget a veszély, hogy bárki is másként tenne, mint ahogy az elvárások megengedik. Szép, megnyugtató, vallásos világ ez, amelyet védeni is lehet. Aki veszélyeztetné, arra bármilyen eszközzel rá lehet támadni – szigorúan a rend fenntartása miatt.

Hamis istenkép ez, bezárt emberi világ, ahol a benne levők már kódszavakból is értik egymást, ahová kívülről nincs bejárás, mert az új jövetellel szükségszerűen át kellene rendezni az addig jól megszokott rendet, a betöltött szerepeket. A kialakult közös nyelv is a védelmet szolgálja. Csak annak van helye ebben az elképzelt, sokszor kőkemény világban, aki ezt a nyelvet jól megtanulja, és csak ezt beszél.

Jézus nem fér bele a zsidók vallásosságába. Más nyelven beszél, és meg sem akarja talán tanulni az övéket. Úgy látják, érti őket, de mégsem akar alkalmazkodni. Dühük csak fokozódik. Amikor Jézus kimondja azt a két szót – „én vagyok” –,

A VASÁRNAP IGÉJE

amellyel Isten önmagát nyilatkoztatja ki, tehát magát Istennek mondja, nem marad más: kövek után nyúlnak. Meghozzák az ítéletet. Jézus pedig elrejtőzik, kimegy a templomból. Ott hagyja a vallásosságával megelégedett, a kegyetlen kegyességében nyugalmat találó népet, és elindul arra az útra, amelynek a végén a keresztt áll. Mint népe igazi Főpapja, vállalja az egyszeri, örök érvényű áldozatot. Elítélték, és akaratak látszólag, emberi mércével mérve diadalmaskodott. Milyen döbbenetes, hogy a Szeretet éppen ehhez rendelte az örök életet.

Jézus nyelve valóban más: a szeretet szavaival, a szeretet hangján beszél, és szeretetből cselekszik. Ezen a vasárnapon, a keresztt felé nézve ez az értünk áldozatot hozó, minket a legfontosabbnak tartó szeretet ölel át mindannyiunkat.

■ JOHANN GYULA

Imádkozunk! „A menny Urának tisztelet, / Dicsőség, hála zengjen, / Mert nagy kegyelme véd, vezet, / Óv ártó vések ellen! / Ó minket irgalmába vett. Elnémul harc és gyűlölet: / Ó ad minékünk békét. // Megváltónk, Isten szent Fia, / Úr Jézus, hála néked, / Hogy értünk, elveszettekért, / Hullatad drága véred. / Isten Báránya, hű Urunk, / Fogadd el kérés sőhajunk: / Te légy irgalmas hozzánk!” (EÉ 43,1,3) Ámen.

Oratio œcumenica

Igazságos és könyörületes Urunk! Hálát adunk azért, hogy Jézus Krisztusért Atyánkként szólíthatunk meg. Magasztalunk végtelen kegyelmedért, hogy mélyre hajoltál értünk a kereszten. Nem ítéletet pusztító erejével versz végig rajtunk, ahogyan megérdemelnénk, hanem körülölelsz bennünket hűséggel és oltalmazó szeretetteddel. Köszönjük neked a böjt ajándékait, a veled és önmagunkkal való találkozás lehetőségét. Add, hogy az ünnepre készülve egyre inkább kinyíljon, kibontakozzon számunkra ennek a drága időnek a gazdag tartalma. Te, aki igazán látsz minket, végy kezdedbe, formáld, ahogyan a fazekas dolgozik az agyaggal. Hadd újuljunk meg, alakuljunk át, hadd lehessünk olyanokká, amilyenek te megálmodtál minket!

Köszönjük életet megtartó ígédet, szavadat. Köszönjük, hogy volt ma is friss, útbá igazító üzeneted a számunkra. Köszönjük Jézus Urunk ígédetét, amely ennek a szónak a halálán túl is megtartó erejét hirdeti. Valljuk, hogy aki hittel fogadja, az nem merül el, nem fullad be-

le a minden irányból fenyegető bűnök, koloncok, terhek, gondok áradatába, hanem erőt és bátorságot kaphat a holnapra.

Urunk, irgalmadba ajánljuk az egyházat és az egész kereszténységet. Add, hogy tanítványként mi se máson tájékozódjunk, hanem te légy és maradj az egyetlen igazodási pont a számunkra. Legyen láthatóvá rajtunk irgalmad, emberszereteted és akarated. Tégy alkalmas eszközeiddé minket, és ajándékozz meg azoknak az erejével, akik félelemtől mentesen képviselnek téged ebben a világban.

Add, hogy a környezetünkben ne csupán aggodalommal tekintsünk körül, hanem indíts felelősségteljes, másokért áldozatot vállaló szeretetre. Ne hagyj, hogy érzéketlenek maradjunk a sokféle nyomorúság, a fájdalom, a panasz, az ellehetetlenülő emberi kapcsolatok, a társadalmi feszültségek láttán. Add, hogy legyen időnk meghallgatni a ránk bízottakat, kicsinyeket és nagyokat egyaránt, de add meg azt is kegyelmesen, hogy legyen bátorságunk szólni is, amikor szólni kell. Ha sok-

szor kevésnek, kicsinek érezzük magunkat a rajtnak túlnövő erőkhöz képest, emlékeztess el nem múlt jelenlétre, hatalmad erőforrásaira.

A te kezdedbe tesszük le a sokszínű világ sokszor számunkra is érthetetlen ellentmondásait. Te fékezd meg a gyűlöletet, törd le az agresszió erejét. Zárd el a keserűség, a tehetetlenség, a düh feltört forrásait.

Könyörgünk népünkért, hazánkért. Amikor olyan távolinak tűnik a kibontakozás lehetősége, érezhessük, hogy megtartó, védelmező kezded nemzetünk jövőjét is hordozza. Könyörgünk minden népért és nemzetért, az egész emberiségért.

Irgalmadba ajánljuk a beteget, a szenvedőt, a halál révén állókat, a magukra maradt embereket. Könyörgünk a célt vesztett életekért, az ellehetetlenült körülmények között vergődőkért. Állj a testi-lelki kínokkal küszködők mellett nehéz óráikban.

Te vezess, hogy az igazság és jogosság mértékét ne máshol, hanem nálad keressük, megmentő és oltalmazó Urunk. Ámen.

ISMERJÜK MEG ÉNEKEINKET! 21.

Az Evangélikus énekeskönyv
– 20. századi énekeink

► **Amíg az elmúlt százban inkább a gyülekezeti éneklés és énekeskönyv-történet 20. századi állomásairól volt szó, a mostani írásban az idén huszonöt éves Evangélikus énekeskönyv új kompozíciói, dallamszerzők és szövegírók kerülnek elének. (E. Zs.)**

Korábbi cikkekben már olvashattunk arról, hogy énekeskönyvünk szerkesztői skandináv, angol és amerikai énekekkel is gazdagították az énektananyagot. Ezeket és a következőket felsorolt tételeket is érdekes a 20. századi gyülekezeti éneklés alapvető kérdése: az eredetiség és a gyülekezetszerűség feszültsége.

A szöveg vonatkozásában ez könyvebben feloldható. De ha a dallam mélyebben, a 20. század zenei nyelvén van megkomponálva, megtanulása egy átlagos gyülekezetben nagy nehézségeket okoz. Ha pedig a szerző azt tartja szem előtt, hogy dallama könnyen tanulható legyen, akkor a barokk vagy bécsi klasszikus stílus egyszerűsített máso-

lásának hibájába eshet. E feszültség feloldására tett kísérleteket mutatunk be a következőkben.

A *Jer, dicséred Isten, nagy világ* (EÉ 252) dallama a német korálok zenei nyelvét idézi. A német dallamhoz magyar szövegíró, *Dóka Zoltán* (1929–2000) egykori hévízgyörki lelkész Szentháromságot dicséret szövege kapcsolódik. Témája alkalmassá teszi arra, hogy a hitvallást helyettesítse istentiszteleinkben.

Az *Áldó hatalmak oltalmába rejte* (EÉ 355) dallama (a taizéi közösség egyik szerzőjének műve) modális hangsorával egyszerre tűnik régiesnek és újnak. Ennek szövegét a mártír teológus, *Dietrich Bonhoeffer* (1906–1945) írta náci fogságban, élete utolsó karácsonján.

Az 1982-es énekeskönyv szerkesztői nem csak külföldi énektananyagot szerettek volna gazdagítani a legújabb kori énekreperiórt. Őt jeles magyar szerzők kérték fel új dallamok komponálására. Hármuk pályája több ponton találkozott. *Rezessy László* (1912–1997), *Fasang Árpád* (1912–2001) és *Sulyok Imre* (született 1912-ben) munkájában egyformán nagy jelentőséget kapott a komponálás, a ta-

nítás és az egyházzenei szolgálat. *Rezessy Lászlónak* és *Fasang Árpádnak* egy-egy (EÉ 472, 106), *Sulyok Imrének* két (EÉ 71, 127) dallama a magyar népzenei hagyományokból merít ihletet. E dallamok használatát további szövegek erősítik (EÉ 472 = 271; 71 = 475; 127 = 473). Elvontabb, komplexitátabb dallamformálás jellemzi *Sulyok Imrének* azt a dallamát, amely *Weöres Sándor* (1913–1989) bűnbánati verséhez kapcsolódik (EÉ 432), és *Rezessy László* dallamát, amely egy régi svéd szöveget hordoz (EÉ 528).

Trajtler Gábor (1929) éneke (EÉ 401) aszimmetrikus ritmikájával és úgynevezett „magyar skála” alkalmazásával hívja fel magára a figyelmet. Szövegét *Jézusnak* a *János evangéliumában* leírt, „Én vagyok...” mondásai nyomán írta *Dóka Zoltán* (1929–2005). Bizonyára e kettőnek köszönhető, hogy Finnországban az ifjúság körében igen népszerűvé vált. A híres zeneszerző, *Szokolay Sándor* (1931) dallama (EÉ 398) megírásakor minden biztonnal azt tartotta szem előtt, hogy éneke könnyen megtanulható legyen.

Az új dallamoknál jóval több új szöveggel találkozunk 1982-es énekesköny-

vünkben, melyek sokszor régi dallamhoz kapcsolódnak. A korok, stílusok keveredése olykor zavaró lehet. Talán leginkább akkor érezhetjük ezt, amikor ismert, régóta új versszakos formában használt ének új versszakokkal egészül ki (például EÉ 213, 227, 291). Fordítóként és szövegíróként leggyakrabban *Túrmezei Erzsébet* (1912–2000) diakonissza költőné neve tűnik fel. Fordításában jól érzékelhetően törekedett az eredetiehez való hűségre, míg új szövegeiben saját hangvételét figyelhetjük meg.

Biblikus megalapozottságuk, teológiai mélységük emeli ki a 20. századi szövegek közül *Scholzs László* (1911–2005) és *Dóka Zoltán* verseit. *Bozdog Miklós* (1929) szövegeiben a keresztények embertársért és világot viselt felelőssége kap hangsúlyt. Az énekesvers rendezésükéi közül *Marschalkó Gyula* (1921) jó liturgikus érzékel formált verseit kell kiemelnünk.

Reformáció előtti, reformáció korabeli énekek újrafelfedezése és megismertetése mellett tehát markánsan megjelenik énekeskönyvünkben az a szándék, hogy minden kor és minden generáció – a 20. századé is! – tegye le névjegyét az egyházi éneklésben: „Ha Krisztus Lelke egyesít, / Bontsuk ki bátran színeit!” (EÉ 472,4)

■ FINTA GERGELY

Kiterjesztett szeretet

Interjú Roszík Gáborral

► „Egyedülálló megoldással élt a gödöllői Tessedik Sámuel Anya- és Gyermekotthon vezetője, Roszík Gábor evangélikus lelkész, amikor a fiatal anyákat és gyermekeiket befogadó otthon főépületét – kormányzati megszorító intézkedésekre reagálva – idősök otthonává alakította” – írtuk lapunk múlt heti számában. Azaz csak írtuk volna, ha a régi-új intézmény március 11-i felszenteléséről tudósító cikk elején az idősök otthona megnevezés helyett nem felejtődött volna benn a szeretetotthon kifejezés. Márpedig a „szeretet” az intézmény eredeti funkciójából sem hiányzott. Hogy akkor miért kényszerült mégis profilbővítésre az otthon, arról Horváth-Hegyvi Olivér kérdezte az igazgatót.

– Három évvel ezelőtt az új anyaotthon létrehozása – egy már meglévő harmadik épülettel együtt, amelyet „félúti háznak” hívunk – azt a célt szolgálta, hogy azoknak a fiatal édesanyáknak, akik az anyaotthonban már eltöltötték két-három vagy akár több évet, s ott lettek felnőttek, továbblépési lehetőséget biztosítsunk; hogy egészen más körülmények között, sokkal önállóbban éljenek, s így készüljenek az életre. A múlt év januárjában azonban életbe léptek az 1997. évi gyermekvédelmi törvény azon részei, amelyek sajnálatos módon már nem teszik lehetővé, hogy fiatalok édesanyáikat is gondozásba vegyünk, ezért az anyaotthonban mintegy harmadával csökkentenünk kellett a gondozottaink számát. A hatvan fő befogadására alkalmas épületet nem tudtuk kihasználni, az otthon működtetése rendkívül sokba került. Ezért döntött úgy a Tessedik Sámuel Alapítvány kuratóriuma és az otthon fenntartó Szarvas-Újtemplomi Evangélikus Egyházközösség, hogy a főépületben működő anyaotthont bezárja, az épületet teljesen felújítja, és a jövőben idősök otthonát működtet benne.

– Hogyan látja a leányanyák, illetve gyermekek jövőjét ma Magyarországon?

– Kétségtelen, hogy az utóbbi években szerte az országban létesültek anyaotthonok, illetve családok átmeneti elhelyezésére szolgáló intézmények, sőt ma már törvény kötelezi a harmincezer lakosnál népesebb településeket, hogy ilyen otthon működtessenek. Kissé mégis borúlátó vagyok, mert Magyarországon a gödöllői volt az egyetlen olyan intézmény, amely gyermekükkel vagy gyermekeikkel együtt tudott otthon nyújtani fiatalok leányanyáknak. Félt, hogy akiknek nem sikerül nevelőszülőket találni, azoktól a jövőben elválasztják gyermekeiket, és a kisgyermek csecsemőotthonba, az anyák pedig intézetbe kerülnek. Természetesen az lenne a kívánatos, ha minden gyermek családba születne, illetve ha tinédzser lányok egyáltalán nem szülnének gyermeket... De a valóság az, hogy szülnék, ha pedig így van, akkor mindent meg kell tennünk, hogy gyermekükkel együtt tudjanak maradni, föl tudják őket nevelni. Ebbéli törekvésünket tizenkét éven keresztül elég jól tudtuk szolgálni anyaotthonunkban.

– Most azonban immár két, teljesen más funkciót betöltő épület áll a telken. Bár – az üzleti életből vett kifejezéssel élve – „egy a cég”, de az egyikben hatvan-hetven-nyolcvan évesek, a másikban fiatal anyák élnek.

Hogyan vélekednek erről az érintettek: a leányanyák, illetve az ide költöző idős emberek?

– Az idősök otthonába még kevesen költöztek, de már kezd kialakulni valamilyen kapcsolat a két ház lakói között. Az idősök otthonának kápolnájában rendszeresen tartunk istentiszteletet, amelyre a másik otthon lakói is átjönnek. Az istentisztelet után azután persze egy kicsit még beszélgetnek, s ez jó le-

FOTO: HORVÁTH-HEGYVI OLIVÉR

hetőség arra, hogy megismerjék egymást. Mindenképpen izgalmas helyzet, s örülünk, hogy fiatalok, gyermekek és idősök ily módon együtt lehetnek. Azt hiszem, az idősök is örülni fognak, ha a kápolnánkban egy-egy kisgyermek vagy fiatal édesanyát megkeresztelünk; idősök otthonában ez általában nem szokás. Jó érzés, hogy együtt vannak Isten szeretetében olyanok, akik az életet elkezdik, s olyanok, akik már „kifelé” tartanak belőle.

– Milyen lehetőségek várják az idősök otthonába jelentkezőket?

– Egy nagyon szépen, igényesen kialakított, ötven fő befogadására alkalmas épület várja őket Gödöllő családi házas övezetében, gyönyörű kilátással a Gödöllői-dombságra. Az otthonban tizenhét szoba – két-, három-, illetve négyágyasok – van tágas fürdőszobákkal. A négyágyas szobákban elsősorban olyan idős testvéreket szeretnénk elhelyezni, akik állandó egészségügyi ellátásra szorulnak, ápolást igényelnek. Az otthonban a nap huszonnégy órájában biztosítva van az egészségügyi ellátás. Valamennyi gondozónk szakképzett, nagy gyakorlattal rendelkezik, ráadásul nemcsak a lakók ápolásáról, hanem kényelméről és elfoglaltságáról is tudnak gondoskodni.

– Mitől lesz evangélikus a nyugalomra és békés évekre vágyó idős emberek otthona?

– Otthonunk egyrészt benne van evangélikus egyházunk „vérkeringésében”. Tessedik Sámuel szelleme is kötelez minket, aki szerette az öregeket, és különös gondot fordított gondozásukra. De igazán evangélikus akkor lesz az otthon, ha lakóiban és dolgozóiban egyaránt Krisztus szeretete munkálkodik. Annál is inkább, mert az ide jelentkezők tartozhatnak bármely felekezethez, és nem zárkozunk el azok felvétele elől sem, akiknek nem volt aktív gyülekezeti háttérük. Én ennek is örülök. Szeretném, ha nálunk minden otthonlakó megtapasztalná, hogy a nyugalom és a szeretet legfőbb forrása Jézus Krisztus.

Révbe ért a Bárka

► A Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség (Mevisz) 1988-ban azzal a céllal alakult meg, hogy részt vegyen egyházunk ifjúsági munkájának újrateremtésében, segítse a fiatalok egyházunkba, gyülekezeteinkbe való integrálódását. A szervezet különböző szakcsoportjai közül a legaktívabb a Bárka, amely a hátrányos helyzetű, sérült emberek támogatását, valamint a társadalom és az egyház közösségeibe való beilleszkedésük elősegítését tűzte ki célul. Tevékenységükben jelentős szerepet játszanak a nyári táborok. Az elmúlt szombaton fontos kikötőbe érkezett a Bárka: Ittész János, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke családias istentisztelet keretében felszentelte megújult táborozóközpontjukat Kemenesmihályfán.

A legelső mozgássérülttábort 1989-ben még Borgátán tartották. Akkor már látszott, hogy nagy igény van ezeknek a megszervezésére. Így 1990-ben a megüresedett kemenesmihályfai lelkészlakásba költöztek be a mozgássérült fiatalok és segítők. Tizenhat év után, az elmúlt évben úgy döntöttek, hogy felújítják és korszerű, akadálymentes táborhelyé alakítják át az épületet.

Az ünnepi istentiszteleten Ittész János püspök 1Kor 5,14–17 alapján tartott igehirdetésében azt a Jézust helyezte középpontba, aki ma is elhív fiatal embereket szolgálásra. Jézus meggyőzte ezeket a fiatalokat, és figyelmüket a szeretetre éhesek felé fordította. A miénk csak válaszmódszult a tőle jövő szeretetre – emelte ki a püspök –, mert előbb szeretett minket.

beruházással kiváló feltételeket teremtettek. Kialakítottak egy melegítőkonyhát, így a táborozók helyben étkezhetnek. Az épület fűthető, teliestített; terveik szerint más táborozó csoportoknak is bérbe adják majd.

Ebben az évben három tábor szervezését tervezik, így összesen kilencven fiatal pihenhet és szórakozhat itt. A beruházás költségeit egyharmad-egyharmad arányban a Mevisz, az országos egyház, valamint a németországi Gusztáv Adolf Segélyszolgálat fedezte.

Lapunknak arra a kérdésére, hogy a gyülekezet miként fogadta az őseik által lelkészlakásnak épített parókian a mozgássérültek táboroztatását, Kovács Imre lelkész – aki feleségével 1986 óta Vöneröckről jár át Kemenesmihályfára – el-

A SZERZŐ FELVÉTELE

Györe Dániel, a Mevisz elnöke az épület bemutatva elmondta, hogy a megüresedett parókian több mint húsz tábor szerveztek az elmúlt években. Az épületben kétszer tizenöt férőhely van, hiszen a táboroztatást úgy oldják meg, hogy egy mozgássérülthez egy segítő jusson. A több mint harmincmillió forintot

mondta: példaértékű volt a gyülekezet tagjainak hozzáállása, hiszen egy állatorvos házaspár szerette volna bérbe venni az épületet a hozzá tartozó földrészrel. De ők lemondtak erről a bevételről, hogy valóban a rászorulóknak találjanak hajlékra náluk.

■ MENYES GYULA

Kereszténynek lenni nem könnyű

ÉGTÁJOLÓ

Az Evangelikus Élet február 25-ei számában, az Égtájoló rovatban megjelent rövid hazai helyzetrajzomban arról írtam, hogy „manapság ugyanazok a morális, lélektani, politikai válságtünetek jelentkeznek ideát Erdélyben, melyek jó ideje Magyarországot is nyugtalanítják”. Tovább szövegvetve a gondolatot, valóban elmondható, hogy a mai idők erdélyi közviszonyait mi sem jellemzi jobban, mint Shakespeare Hamlet-jének elhíresült mondata: „Valami búzlik Dániában.”

Valami kétségtelenül nincs rendben velünk és körülöttünk. Valami furcsa társadalmi neurózis teszi egyre inkább elviselhetetlenné mindennapi létünket. Az egyre romló közérzet, az elbizonytalanodás, a rezignáció, a gyengülő összetartás, a fokozódó gyűlölködés, az eldurvuló beszédstílus, az értelmetlen radikalizálódás. E tünetek kezdik jellemezni az erdélyi választási kampány nyitányát.

Olyan krízisidőszakot élünk, amikor az egyéni és közösségi érdekek és törekvések átláthatatlan kavarodásában na-

gyon nehéz megtalálni a helyes utat, egyre nehezebb a józan tájékozódás. Olyan irracionális időköt él meg népünk, amikor elvadult szenvedélyek, önző, hatalmi érdekek küzdelme, a bénító pozícióföltés teszik szinte lehetetlenné a tiszta és nemes emberség hiteles megélését.

Fájó szívvel kell kimondanom, hogy akarva-akaratlanul a történelmi magyar egyházak is – mintegy kényszerpályára állítva – belesodródtak ebbe a választási kampány előidézte krízishelyzetbe. (Hozzáteszem, hogy a krízisnek az okai sokkal mélyebbek és komplexebbek, mint ezt a felületi jelenségek látni engedik.)

Dr. Visky Béla református teológiai tanár nagyon bátran fogalmazta meg egy sok vitát kiváltó írásában, hogy Erdélyben ma „nagyon nehéz reformátusnak lenni”. Ez a gondolat talán azzal bővíthető ki, hogy kereszténynek lenni nagyon nehéz. Nagyon nehéz – a hitélet pislakolása, a növekvő közömbösség, a szeretetlenség, a gyengélkedő gyülekezeti és közösségi élet, az egyre erősödő széthúzás, irigység, becsvágy, a ránk nehezedő örömtelenség mind beszédes bizonyosság annak, hogy amit valamikor Kierkegaard megfogalmazott, az ma is nagyon aktuális: nevezetesen hogy „baj van a kereszténységgel”.

Jürgen Moltmann neves német teológus a mai egyház vonatkozásában kettős krízisről beszél. Az egyik az úgynevezett relevanciakrízis, a másik az identitáskrízis;

és e kettő szoros összefüggésben van egymással. A relevanciakrízis röviden annyit jelent, hogy az egyház mára már nem képes elérni a társadalom teljességét, üzenetének már nincs olyan átütő, inspiráló ereje, mint amilyen a korábbi századokban jellemezte. Vagyis nem másról van szó, mint perifériára szorulásról, mellékvágányra csúszásról. Az identitáskrízis pedig azt jelenti, hogy végső soron már senki előtt sem egyértelmű, hogy mi teszi az egyházat egyházzá. Nagyszerű teológiai definíciók ellenére is ki kell mondani a fájó igazságot: nagyon sokszor elsiklunk az egyház „központi kompetenciája” mellett.

Szolgáltatunkban, egyházi és hitéletünkben rengeteg a pótcselekvés. Az identitáskrízis gyakran szereptévesztéssel jár: sok esetben inkább a társadalomtól fogadjuk el a nekünk kiosztott szerepet, mint magától Jézus Krisztustól. Mindinkább a világ elvárásainak, divatjának, igényének próbálunk megfelelni, mint annak a nagyon egyértelmű küldetésnek, amelyet Istentől kaptunk. Csendben és beletörődve próbáljuk elfoglalni helyünket a társadalmi mellékvágányon, nagyon vigyázva arra, hogy senkit se zavarjunk kellemetlenkedő jelenlétünkkel.

Márpedig a válság fő oka ez a túlzott megfelelni akarás, ez a tapintat, óvatosság. A baj akkor kezdődik, amikor az élő, pezsgő, dinamikus, növekvő hitélet és gyülekezeti lét helyett megelégszünk

a „minimális vallási szolgáltatások” szegénységével.

A válság oka abban is keresendő, hogy egyházunknak mára már nagyon meggyengült a prófétai karaktere. Kihűlőfélben van a prófétai lelkület, egyre inkább hiányoznak a bátor kiállású prófétai egyéniségek. Maga a profetizmus mint a hit, az egyház egyik központi életjelensége egyre halványabb, egyre erőtlenebb. A prófétai hivatás olyan különleges szolgálat, melyre egyháznak, társadalomnak ebben a kritikus helyzetben egzisztenciális szüksége van.

Hiányzik talán az a kierkegaard-i hitvalló, prófétai magatartás, amely egyházvezetéssel, közvéleménnyel, a kor elvárásaival szemben ki merte mondani: „Baj van a kereszténységgel. Nyárspolgárvá, természetessé, könnyűvé vált. Pedig kereszténynek lenni nem könnyű, hanem nagyon is nehéz. Ti komolytalanul veszítetek, pedig Isten szigorú. Ti felületesen veszítetek, pedig a kereszténység mély. Kényelmesek vagytok, pedig a kereszténység nagy erőfeszítést követel. A hit nyugtalan dolog, annak pulzusát érezni kell az életünkön. Ha nem ver, akkor baj van.”

A prófétai Isten szócsöve, Isten embere, az a kényelmetlen ember, aki Isten akaratát közvetíti, aki feltárja a fájó, mézítelen igazságot, kimondja az ítéletet és a kegyelmet. Nem önmagát képviseli, nem tetszése szerint értelmezi az üzenetet. Sokszor éppen vágya, elképzelése,

óhaja ellenére kell kimondania a legkeményebb szavakat. Szolgálatának lényege, hogy a dolgok rendezését nem az emberi ráció és rendszer alapján próbálja megoldani, hanem Isten akaratának, Isten kinyilatkoztatásának a tükrében. Erre a fajta tiszta szókimondásra, bátorságra, hivatástudatra lenne ma nekünk a legnagyobb szükségünk.

Istennek legyen hála, a prófétai tisztesség, a prófétai lelkület és szolgálat minden gyengélkedése ellenére több-kevesebb intenzitással, de jelen volt és van Krisztus anyaszentegyházában. Ma is életbevágóan fontos szolgálat ebben a nagy céltévesztésben, mivel helyreállító, regeneráló erővel bír.

Vallom, hogy a ma egyházának is, a puha, kényelmes „könnyűvé vált kereszténységnek” ilyen prófétai szolgálatra és lelkületre van szüksége: olyan, Isten lelkétől „rászedett” (Jer 20,7) egyéniségekre, akik nem hátrálnak meg, akiknek Isten igéje „perzselő tűzzé vált szívükben”.

Adorjáni Dezső Zoltán püspök Erdélyi Egyházkerület

Őrségváltás a Lajta partján

► Az elmúlt évben Szabó György egyházkerületi elnökségi taggá választásával megüresedett a Győr-Mosoni Egyházmegye felügyelői tisztisége. A gyülekezetek a korábbi másodfelügyelőnek, Solyom Tibornak szavaztak bizalmat. Az új tisztviselőt Kiss Miklós esperes iktatta hivatalába az elmúlt vasárnap délután a mosonmagyaróvári templomban.

FOTO: MENYES GYULA

Az istentiszteleten Ittész János püspök hirdette az ígét Róm 12,6–8 alapján. Hangsúlyozta, hogy Solyom Tibornak statisztikailag több gondja, mint öröme lesz ebben a szolgálatban. De ez nem azt jelenti, hogy Isten ma erőtlene lenne, hanem azt, hogy az egyház kereszthordozó közösség. A püspök arra is kérte a beiktatott szolgálatát, hogy Jézusba, a mi egyetlen reménységünkbe vetett hittel és a kereszterejével kezdje meg egyházmegyei felügyelői munkálkodását.

Az ünnepi közgyűlésen elhangzott székfoglaló beszédében az új felügyelő arra helyezte a hangsúlyt, hogy a manapság divatos istenpótlékokkal szemben az

örömmel, valamint az Istentől jövő és az Isten szerinti békességet akarja hirdetni a modern kor eszközeivel.

Solyom Tibor 1948-ban született Tata-bányán. Pakson nőtt fel, ahol édesapja esperes, majd püspökhelyettes volt. Okleveles villamosmérnökként végzett. Felesége orvos, három felnőtt gyermekük van. Jelenleg a mosonmagyaróvári polgármesteri hivatalban önkormányzati főtanácsadó. A helyi gyülekezet felügyelője, a zsinatban pedig a törvény-előkészítő bizottság tagjává is megválasztották.

■ M. Gy.

Ökumenikus felvonulás Miskolcon

Krisztussal a Golgotára címmel ökumenikus fáklyás felvonulást tartottak Miskolcon március 13-án, kedden este. A több mint félezer ember – gyerekek, fiatalok és idősek – fáklyákkal, gyertyákkal indultak a miskolci Búza térről, a görög katolikus templom előtti területre.

A tömeg a rendezvényen – a kereszttel idézve – hét állomáson vonult végig. Minden egyes helyen más-más felekezet – római katolikus, görög katolikus, baptista, ortodox, metodista, református, evangélikus – képviselője beszélt

Jézus szenvedéséről, a nagybőjti időszakról, a húsvétról és a feltámadásról. A résztvevők az egyes stációk között énekelve vonultak végig Miskolc utcáin, amelyeket a rendőrök lezártak.

Az ökumenikus fáklyás felvonulást már második alkalommal szervezték meg a nagybőjti időszakban a borsodi megyeszékhelyen; tavaly szintén nagy volt az érdeklődés. A szervezők hagyományteremtő szándéka szerint jövőre újra közösen készülnek fel a húsvétra.

► MTI

Püspöki „továbbszolgálat”

A lébényi gyülekezet szeretetvendégségén D. Szebik Imre nyugalmazott püspök tartott vitetté képes előadást *Püspöki szolgálatom tizenhat éve* címmel a község közösségi házában. A március 4-i alkalomra az érdeklődő evangélikusok mellett sok katolikus hívő is eljött a helyi plébános vezetésével, és részt vett az együttesen Lébény község polgármestere, Kovács Gábor is. A helyi lelkész, Kóháty Ferenc köszöntötte a megjelenteket, közöttük Szebik Imrénét, aki énekszámokkal szolgált.

Előző nap dr. Börzsonyi József református esperes, teológiai professzor meghívására a Zempléni Református Egyházmegye presbiteri konferenciáján D. Szebik Imre a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának elnökeként tartott előadást *Az ökumené helyzete hazánkban* címmel. Nagy érdeklődés kísérte a keresztény egyházak szükséges összefogásának gondolatát, amelyet a résztvevők később csoportos megbeszéléseken mélyítettek el.

► EvÉlet-infó

Ternyák Csaba lesz az új egri érsek

Elfogadta Seregély István egri érsek lemondását XVI. Benedek pápa; az Egri Főegyházmegye lelképásztori kormányzását Ternyák Csaba címzetes érsek veszi át – tájékoztatta a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára múlt csütörtökön az MTI-t.

Seregély István 2006 márciusában az *Egyházi törvénykönyvnek* megfelelően mutatta be lemondását az Egri Főegyházmegye lelképásztori kormányzásáról, ezt XVI. Benedek pápa március 15-én elfogadta. Az Apostoli Nunciatúra közlése szerint „őszentsége új egri érsek metropolitává őexcellenciája Ternyák Csaba címzetes érsek urat, a Papi Kongregáció jelenlegi titkárát nevezte ki”.

Ternyák Csaba Fertőszentmiklóson született 1953. december 4-én. Teológiai tanulmányokat végzett a győri egyházmegyei szemináriumban, majd Budapesten a központi szemináriumban, ahol a Pázmány Péter Hittudományi

Akadémia hallgatójaként teológiai doktorátust szerzett. Győrben szentelték pappá 1979. június 21-én. 1985 és 1987 között morálteológiai tanulmányokat végzett Rómában, 1988-tól 1992-ig a római Pápai Magyar Intézet rektoraként működött. A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára volt 1992-től 1997-ig. 1992. december 24-én esztergom-budapesti segédpüspöki kinevezést kapott, 1993. január 6-án II. János Pál pápa püspökké szentelte Rómában. 1997. december 11-én címzetes eminenzianai érsekké és a Papi Kongregáció titkárává nevezték ki. 2007. március 15-én XVI. Benedek pápa az egri érseki tisztségre nevezte ki.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia titkára közleményében kitért arra is, hogy XVI. Benedek elfogadta Szabó Tamás püspöknek, katonai ordináriusnak személyes indítékából benyújtott hivatali lemondását is.

► MTI

KÖZÖSSÉGÉPÍTÉS KESZTYŰS KÉZZEL

Bokszolni tanít a lelképásztor

► Kezeivel vasárnap délelőtt áldást, esténként pedig pofonokat oszt az evangélikus lelképásztor. Ne gondoljon kocsmái verekedésre az olvasó – Fejér Sándor nem sörözőbe jár esténként, hanem edzésre. A mezőberényi szlovák gyülekezet lelkésze elárulta: ezt éppen azért teszi, hogy a város fiataljai ne az ital, hanem a bokszkesztyű után nyúljanak szabad idejükben.

Néhány évtizede még választania kellett a szorító és a szószerk között. És bár országos bajnoki címmel büszkélkedhetett, akkor a teológia mellett döntött. Ma azonban már örömmel mutatja, hogy milyen jól megfér egy telken a lelkési hivatal és az edzőterem. Fejér Sándor ugyanis közel három éve aktívan részt vesz a helyi kickboxklub munkájában, sőt maga is edzi a fiataloknak nemcsak a lelkét, hanem a testét is.

1. menet: magtárból edzőterem

Csengetésemre fekete-sárga emblémás melegítőben nyit ajtót a lelkész. Alig köszönünk egymásnak, már megyünk is át a szomszédba, hiszen hamarosan jönnek a gyerekek. „Gyakorlatilag így telik minden estém. Napközben végzem a lelkési szolgálatot, este pedig felveszem a sportruhát” – mondja.

A lelkési hivatal melletti épület egykor magtár volt. Az államosítások idején vették el az egyháztól, a rendszerváltás után pedig visszavásárolta a gyülekezet. Kísérőm tovább meséli: „A város másik evangélikus közössége, a német nyelvű egyházközség külföldről kapott hangszereket. Létrehoztak hát egy ügyes fúvószenekart. Én is fontosnak tartottam, hogy a fiataljaink számára szabadidős elfoglaltságot biztosítsunk. Éppenséggel taníthattam volna zenét is, mert tizenhat évig hegedültem és orgonáltam is, de nekünk ahhoz nem voltak meg a feltételeink. Rájöttünk azonban arra, hogy a magtárból nagyon jól ki lehetne alakítani egy edzőtermet. Hozzáálltunk ezért a munkához. Egyik presbiterünk vállalta az elektromos hálózat kialakítását, mások a vizet és a villanyt vezették be. A gyerekek szüleinek együtt vakoltuk és festettük a falakat. A szőnyeget meg például a mezőberényi református lelkésztől hoztuk. Mondta egyszer, hogy ki akarja dobni a padlószőnyeget, én meg mondtam, hogy inkább adja nekünk, mert ide nagyon jó lesz. Magunk alakítottuk ki a szorítót is.”

Felkísér a magtár emeletére, amely egyelőre csak a lányok öltözőjéül szolgál. A tervek azonban már készen vannak: „Ide edzőgépeket szeretnénk szerezni, egy komplex edzőtermet alakítanánk ki. Emellett lehetne itt más ifjúsági programokat is szervezni.”

A bejárattal szemben jól látható he-

2. menet: Luther-kabát és bokszkesztyű

Miközben megérkezik az első fiú, a lelkész elmeséli, hogyan is került bokszkesztyű a lelkész kezébe. Fejér Sándor már gyermekként megismerkedett az ökölvívással, majd 1973-ban nehézsúlyú ifjú-

Edzés az edzőtársakkal

sági bajnok lett Romániában. Később azonban a teológia vezetése megtiltotta, hogy folytassa az élsportot. A küzdősport iránti szeretete azonban megmaradt akkor is, amikor Bukarestben lett segédlelkész, majd Temesváron parókus. 1992-ben költözött családjával az anyaországra, magával hozva tizenhét éves korában kapott bokszsákját is. „A sájkot igazi kincsnek őrööm. Azt használják most a gyerekeink is. Ott lóg a gerendán” – mutatja.

Mezőberényben megismerkedett a helyi kickboxklubbal, amely már két évtizede működött ugyan, de állandó edzőterem hiányában iskolai tornatermekben öklöztek a fiatalok. A lelkész is tart edzéseket, és a boksz mellett önvédelemre oktatja a sportkör tagjait. „Nekem ez a hobbim. Gyakorlatilag minden este edzünk, minden korosztállyal más-más napon foglalkozunk. A legkisebbek még óvodások, de vannak felnőttek is. Összesen vagy negyven tagunk van” – közli vendéglátóm.

„Csókolom, Sanyi bácsi!” – köszön ránk hangosan egy tizenéves fiú, amikor belép az edzőterembe. „Ha rajtam van a Luther-kabát, akkor tisztelendőnek neveznek. Ilyenkor a gyerekeknek Sanyi bácsi vagyok, de úgy érzem, így is tisztelnék.”

3. menet: ahol mindenki nyer

„Büszke vagyok a gyerekekre. Szeretem bennük, hogy nagyon fegyelmezettek. A pedagógusoktól tudom, hogy az osztálytársakkal nem verekszenek. Tudják, hogy annak a ringben van a helye” – mondja a lelkész, majd megmutatja a versenyeken, fesztiválokon készült fotókat.

Fejér Sándor tisztelendő úr díjnyertes kickboxtanítványainak egy csoportjával

lyen az ismert mondat: „Ne félj, csak higgy!” „Nem véletlenül került ide ez az ige. Szerintem olyan fontos, mint a Miatyánk szavai. Ezt mindannyiunknak komolyan kell vennünk” – fogalmaz a házigazda.

Rendszeresen tartanak bemutatókat városi rendezvényeken, de a mezőberényi kick-boxosok nevét országsszerte is ismerik, sőt a klub versenyzői több nemzetközi versenyen is eredményesen szerepeltek. Kovács János ötödik,

Schefer Gábor pedig harmadik lett a világbajnokságon.

„Van világbajnokunk is, Kádós Adrienn. Én kereszteltem, nálam konfirmált, jövőre pedig a békéscsabai evangélikus gimnáziumban fog tanulni” – mondja büszkén az edző-lelképásztor. „Mester-edzőnk Barna Márton; rajta kívül Braun

Zoltán és Szentkúti Pál vezet foglalkozásokat. Az evangélikus gyermekek mellett persze más felekezetek tagjait is szívesen látjuk.”

4. menet: „Üssed, Péter!”

„Sanyi bácsi! Ezt neked csináltam!” – rohan be mosolyogva egy öt év körüli fiú a terembe, és a lelkész kezébe nyom egy színes papírsüveget. „Ő is óvodásunk, a legkisebbek egyike” – tudom meg, miközben „Sanyi bácsi” a papírsüveggel a fején fogadja a folyamatosan érkező gyerekeket.

Gyorsan átöltöznek, majd a többség „Marci bácsival” futni indul a szomszédos iskola köré. Az épületben maradónak a lelkész tartja a bemelegítést: szökdelés a ringben, számolásra guggolás, majd ugrálás közben öklözés a levegőbe, végül nyújtás egytucatnyi módon. Ezt követően edzőkesztyűt húz a lelképásztor, és a csapat egyetlen lány tagja üt nagyokat a kezére. Közben a lelkész a legkisebbet, Petikét a bokszsákhöz irányítja, mely legalább négyszer nehezebb, mint a kisfiú. Két másik fiú ezalatt a ringben küzd egymással kétszer három percig. Ezután csere: Gábor üt nagyokat Sanyi bácsi nyerebére, és Kati néz farkasszemet a ringben Balázssal.

„Üssed, Péter!” – kiált a zsáknál harcolóhoz a lelkész. „Petikém! Megegyed azt a zsákot még ma!” – folytatja a biztatást. „Ha megegyed, akkora leszel, mint Sanyi bácsi” – reagál a történetre Balázs, miközben kipirult arccal kinéz a kötelek mögül.

5. menet: KO

Visszaérkeznek a többiek a bemelegítő kör után. Kettesével elkezdik a küzdelmet a ringben. A lelkész lelkesítő kiáltások közepette ismerteti meg a krónikással az öklözőket: „Ő az iskolában hittanosom, a másik meg óvodás” – tudom meg, „Ők meg testvérek. Óvodáskorban kezdték ők is” – mondja két perc múlva.

Zeng a magtár, a gyerekek szurkolnak az egymással küzdőknek. Néhányan a terem másik végében lévő könyvespolcnál keresgélnék pihenésképpen. Megtalálható ott a szépirodalomtól a *Kis kátéig* sok-sok hasznos olvasnivaló.

Mikor elhagyom a lelkes fiatalokkal teli magtárt, eszembe jutnak Pál szavai: „En tehát úgy futok, mint aki előtt nem bizonytalan a cél, úgy öklözök, mint aki nem a levegőbe vág...” (1Kor 9,26) Már az apostol is tudta, hogy a sportban jeleskedő görögöket mi módon kell megszólítani. Mezőberényi látogatásom után az én fejemben kiütéssel győzött az a gondolat, hogy igen jó, ha az egyház nemcsak szavakkal tanítja az embereket, hanem karmesteri pánccal – vagy éppen bokszkesztyűvel is...

■ LÁSZLÓ JENŐ CSABA

AHOL TALÁLKOZHATOTT A HIT ÉS A HŰSÉG...

KOT és KIT Nyíregyházán

► **Két megye keresztény fiataljainak és a Kossuth Lajos nevét viselő iskolák diákjainak találkozóját is megrendezte az elmúlt héten a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium. Az idei tanévben alapításának kétszázadik évfordulóját ünneplő intézmény névadójának az 1848–49-es eseményekben játszott kitüntetett szerepét is szem előtt tartva szervezte jubileumi programjait a nemzeti ünnepünket, március tizenötödikét megelőző napra.**

Magyarországon mintegy ötven tanintézmény viseli az első felelős magyar kormány pénzügyminiszterének nevét. Közülük most hat képviseltette magát a Kossuth-iskolák idei országos találkozója (KOT); az eseményt a Kossuth Szövetség támogatásával hirdették meg. Egyébiránt a nyíregyházi már a negyedik találkozó volt; az elsőt 2004-ben rendezték Veszprémben.

Ismeretes, hogy a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium erősen kötődik névadójához; régieket és maiakat jogos büszkeséggel tölt el, hogy maga a „turini remete” engedélyezte nevének használatát az iskola alapítványa számára. Az ezt megerősítő levél a mai napig az igazgatói szoba falát ékesíti, erősítve nap nap után a kötődést s a hűséget a névadó által képviselt eszményekhez. De vajon a többi Kossuth-iskolában ezt hogyan gondolják?

Nos, a találkozó résztvevői feladatuk kapták, hogy készítsenek tablót a Kossuth-kultusz ápolásának helyi módozatairól. A történelmi pályázat kiírói azt kérték, hogy a diákok dolgozzák fel a szabadságharc helyi eseményeit, lakóhelyük 1848–49-es történéseit. Tizenhat ilyen dolgozat érkezett. A legkiválóbbért járó díjat a sátoraljai helyi Kossuth Lajos Gimnázium, Szakközépiskola, Kollégium és Alapfokú Művészetoktatási Intézmény diákjai vihették haza.

Értelemszerűen a hazaszeretet volt a vers- és novellaíró pályázat témája, melynek első díját a Debreceni Egyetem Kossuth Lajos Gyakorló Gimnáziumának tanulója, Balogh Szonja érdemelte ki. Talán nem meglepő, hogy a legtöbb kossuthos diákot a rajz-, illetve képzőművészeti pályázat mozgósította; a feladat itt a szabadságharc hőseinek ábrázolása volt. A legtehetségesebbnek ebben is egy debreceni tanuló, Szűcs Noémi bizonyult.

A Kossuth-iskolák országos találko-

zója – a Nagytemplomban tartott ünnepi istentisztelet és műsor után – a pályázati anyagból rendezett kiállítások megnyitójával folytatódott, majd fórum, illetőleg kerekasztal-beszélgetés segített erősíteni a „kossuthos-tudatot”. Hogy a fiatalok ráébredjenek iskolájuk névadójának „aktualitására”, ahhoz dr. Takács Péter egyetemi docens, jeles és elkötelezett Kossuth-kutató is hozzájárult gondolatébresztő előadásával.

A szabadság íze a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomban

Míg az ország minden tájáról Nyíregyházára sereglett harminc kossuthos diák a továbbiakban a megyeszékhely nevezettségével ismerkedett, az iskola épületében egy másik, százhusz vendég diákot érintő rendezvény zajlott: két megye keresztény ifjúsági találkozója (KIT).

Hajdú-Bihar és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye katolikus és protestáns iskoláinak diákjai a nyíregyházi Szent Imre Katolikus Gimnázium kezdeményezésére először 1994-ben gyűltek össze. Akkor három-négy iskola képviseltette magát a keresztény ifjúsági találkozón, a múlt szerdai eseményen pedig már kilenc egyházi fenntartású intézmény diákküldöttsége vett részt.

„Senki pedig, ha gyertyát gyújt, be nem fedi azt valami edénnyel, sem az ágy alá nem rejti; hanem a gyertyatartóba teszi, hogy akik be-mennek, lássák a világot” – a rendezők ezzel a Lukács evangéliumából (8,16) vett idézettel biztatták hitük vállalására és megvallására a találkozó ifjú résztvevőit,

akik azt a feladatot kapták, hogy rövid pantomimjátékkal jelenítsék meg az ige mondanivalóját.

A felekezeti iskolák csoportjai hittan- és informatikaversenyen is „megmérkőztek”. Bár előzetesen számukra is hirdettek rajz- és irodalmi pályázatot, esetükben – érthető módon – a hittanverseny ígérkezett a legizgalmasabbnak, hiszen a felekezeti különbségek magában a hittan tantárgyban is megjelennek. A

A szabadság íze a nyíregyházi evangélikus Nagytemplomban

Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium igazgatója, Tar Jánosné ezt mindazonáltal nem tekintette problematikusnak a rendezés szempontjából: „Az kerestük, ami a Bibliából felekezeti hovatartozástól függetlenül mindnyájunk számára fontos, és ugyanazt jelenti. Nem olyan bonyolult ez, hiszen nálunk 1992-től négy felekezeti hitoktatása zajlik párhuzamosan. Kiváló hittan-munkaközösségünk van, amely az iskolán belül számos ilyen versenyt megrendezett már” – fejtette ki.

Nos, lehetséges, hogy az igazgatónő által említett gyakorlatnak is szerepe volt abban, hogy a verseny egyik győztese a házigazdák csapata lett. A hittanverseny másik legjobbjának a Szent Imre Katolikus Gimnázium, Általános Iskola és Kollégium közössége bizonyult; mellettük a díjazottak között volt még a debreceni Svetits Katolikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Diákotthon, valamint a hajdúdorogi Görög Katolikus Oktatási Központ csapata is.

■ VESZPRÉMI ERZSÉBET

A szabadság íze

„Hitedhez hűséget végy.
Jó erkölccsel jó ember légy.
Újuló tudásod mindentől megvéd.
S ne feledd sohase nemzeted nyelvét.”
(Idézet a Hallom, szólít a történelem című emlékjátékából)

A Tapolcai Zoltán – Császár Zoltán szerzőpáros Nyíregyházán nem kell bemutatni. Több közös produkciót alkottak már, ők jegyzik a *Hitből és homokból* című zenés történelmi művet is, benne a város dalával. Az idei tanévben már harmadik közös darabjukat állították „színtérre” a Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium növendékeivel, közelebből a Kisné Tamás Melinda tanárnő által vezetett színjátszó kör tagjaival. Nemzeti ünnepünkre készült el *A szabadság íze* című zenés történelmi társjáték, amelyet március 14-én a megyeszékhely evangélikus Nagytemplomában, március 15-én pedig Székelykeresztúr főterén mutattak be szép sikerrel. Szövegírója „civilben” egyetemi oktatóként tevékenykedő közéleti ember, Tapolcai Zoltán. A költőt – az új darab bemutatójának apropójából – Veszprémi Erzsébet szólaltatta meg.

– A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium történetét bemutató, *Hallom, szólít a történelem* című darab után az *Ablak a fényre* című vitűk színpadra, amely az 1956-os forradalom nyíregyházi mártírjainak állít emléket. Hatására szinte „tömegek” jelentkeztek Kisné Tamás Melinda tanárnőnél a színjátszó körbe azzal, hogy ők nem Molière vagy más klasszikus darabjában szeretnének játszani, hanem olyasmiben, ami kötődik az iskolához. Nos, ha valami kötődik, akkor az 1848 meg persze Kossuth! A másik, ami összehozott bennünket, az részemről valójában egy önző érdek: szerettem volna, ha magyarságról írott verseim egyszer elhangoznának Erdélyben...

Így esett, hogy a korábban már bemutatott *Magyar testamentum* című darabunkat – amely egy helyi ’48-as jurátus, Böszörményi László alakján keresztül dolgozta fel a márciusi ifjak történetét – átdolgoztuk, új dalokat írtunk hozzá, hogy megszólalhasson Erdélyben is.

Én körülbelül 2000 óta próbálom a szabadság ízét felismertetni, megszerettetni a fiatalokkal. Középszkolások-

kal, mert egyetemi oktatóként tudom, hogy a felnőttekkel már nincs mit kezdeni... Milyen érdekes, hogy ahol egy nemzetnek csak egy-két hőse van, mi-csoða történetet tudnak köré kerekíteni! Nekünk meg – ha csak a márciusi ifjakat vesszük is – mennyi hősrünk van, és nem tudunk velük mit kezdeni...

Azért említem a márciusi ifjakat, mert mindegyiküknek az az üzenete, hogy a szabadságot nemcsak maguknak, hanem az egész nemzetnek akarják. A középiskolában kell megtanulni, hogy kötelességem van a másik ember iránt is, s hogy ezen a kölcsönösségen alapul a nemzet maga. Manapság mindenki kiharcolja a „magáét”, de 1848 nem a harcról szólt, hanem a kölcsönösségről. És nagyon fontos, hogy a márciusi ifjak nem romboltak, hanem építettek. A tizenkét pont csupa „építés”. Nem arról szól, hogy mi nem kell, hanem arról, hogy mi kell. Az önrendelkezés ma is azt jelenti, hogy nem szabad hagynunk, hogy a hatalom ránk erőltessen dolgokat, akár ha tizenhat évesek vagyunk is.

A szabadság íze most ott van az erdélyi emberek szájában.

„Minden naponként téged, Úristen, dicsérünk”

Beszámoló a Magyar Egyházzenei Társaság kongresszusáról

► **Kaposvár adott otthont a Magyar Egyházzenei Társaság VIII. kongresszusának március 14. és 16. között. A találkozó résztvevői az egyes felekezetek énekeskönyveivel kapcsolatos teendőkről, a folyamatban lévő, illetve tervezett átdolgozás, bővítés mikéntjéről cserélték ki gondolataikat, valamint a különböző énekstílusok szerinti énekvezetés, orgonakíséret kérdéseit tárgyalták.**

A társaság 1992-ben alakult azzal a céllal, hogy összefogja az egyházzeneészeket és az egyházzene iránt érdeklődőket, megőrizze és továbbfejlessze a színvonalas egyházi zenét. A tagok létszáma a megalakulás óta folyamatosan növekszik; nagyszámú határon túli magyar kolléga és úgynevezett közös tagsággal társult kórus is van már közöttük. A szervezet az eltelt tizenöt év alatt számtalan hasznos kiadványt jelentetett meg – többek között egyházzenei tankönyveket, kórus- és orgonakottákat –, ezenkívül tanfolyamokat, kurzusokat szervez, különféle szekciókat (katolikus és protestáns, pedagógiai és orgonás tagozatot) működtet; továbbá negyedévente megjelenteti szakmai folyóiratát, a *Magyar Egyházzene*t, valamint két évente kongresszust rendez – felváltva – Budapesten vagy egy vidéki helyszínen.

Az idei, kaposvári konferencia vesperás istentisztelettel kezdődött a helyi Nagyboldogasszony-székesegyházban. Szendrei Janka elnök megnyitóját utána Jeney Zoltán zeneszerző tartott előadást *Halotti szertartás* című nagyszabású művéről *Reflexiók a kortárs zene és az egyházzene viszonyáról* címmel.

Másnap a különféle felekezetek énekeskönyveinek kritikai vizsgálatával foglalkoztak a meghívott előadók. Evangélikus részről elsőként Bence Gábor tekintette át a liturgikus énekeskönyvet, és bemutatta a *Gyülekezeti liturgikus könyvet*. Előadását mintegy folytatta Finta Gergely a 20. századi és a nemzetközi gyakorlatból átvett tételek ismerettségével, Ecsedi Zsuzsa pedig a régi magyar énekek és a korálanyag vizsgálatát, a revíziós munka szempontjait ismertette.

A katolikus énekeskönyv, az *Éneklő egyház* liturgikus-énekes-anyagának értékéről és jövőjéről Balogh P. Piusz beszélt, Szendrei Janka pedig arról szolt előadásában, hogy milyen revízióra szorul a kötet népénekanyaga.

A református kollégák előadásait Fekete Csaba vezette be; utána Árokháty Béla és Csomasz Tóth Kálmán eltérő nézeteit hasonlította össze Bódis Tamás, majd Hoppál Péter Szenczi Molnár Albert Psalteriumának 20. századi változásait tárta a hallgatóság elé. Az elhangzott előadások összefoglalásaként, levezetéseként Dobszay László tette fel vitaindító kérdéseit a közös és párhuzamos problémákról (például a kottakép és a ritmusjegyzések problematikájáról, ökumenikus alapreperatóár összeállításáról).

Az este érdekessége Kovács Róbert (Bécs), Trajtlér Gábor (Budapest) és Varga László (Miskolc) orgonahangversenye volt a katolikus templomban. Műsorválasztásukban a művészek tudatosan törekedtek arra, hogy olyan terjedelmű és nehézségű műveket adjanak elő, amelyek istentiszteleti használatra is alkalmasak. Így elhangozhatott pár Pachelbel-fűga és -korálfeldolgozás, néhány 17–18. századi délnémet zeneszerző alkotása, valamint válogatás César Franck és Sigfrid Karg-Elert műveiből.

A zárónap az orgonista szemszögéből vizsgálta az énekkincset: hogyan lehet harmonizálni a különböző korok gyülekezeti énekeit, milyen variációs lehetőségek léteznek – például egy gregorián dallam, egy szabadabb ritmusú régi magyar ének vagy egy ettől gyökeresen eltérő genfi zsoltár, illetve német korál esetében. A különböző stílusokból Dobszay László, Varga László és Trajtlér Gábor tartott rövid bemutatót. Az ezt követő vita megmutatta: az énekkíséret függ a felekezettől, annak teológiájától; a gyülekezet nagyságától és jellegétől; attól, hogy mennyire tudja az adott éneket a gyülekezet; az orgonista képzettségétől és ízlésétől. Tehát néhány objektív szempont kitűzése után a sokféleségnek kell érvényesülnie.

A Magyar Egyházzenei Társaság VIII. kongresszusát közgyűlés zárta, amelyen a leköszönő Szendrei Janka utódjaként Hafenschér Károly evangélikus lelkész választotta meg elnöknek; a társaság alelnöke Balogh P. Piusz maradt. Az evangélikus képviselőlet az is erősíti, hogy a pedagógiai szekció vezetője Kinczler Zsuzsanna lett. Befejezéséppen elhangzott az ősi *Te Deum*: „Isten, téged dicsérünk, téged Úrnak mi is valunk. [...] Tebened bízunk, Úristen, azért örökké mi élünk.” Ez az útravaló adhat erőt a sok feladat elvégzéséhez, a kitűzött célok eléréséhez.

■ ECSEDI KLÁRA

A MAGYAR ÖRÖKSÉG DÍJJAL KITÜNTETETT

Evangelium Színház

DUNA PALOTA (Budapest V., Zrínyi u. 5.)
2007. április 1-jén, virágvasárnap este 7 órakor bemutatja

Heltai Jenő: Egy fillér

Álomjáték három felvonásban

SZEREPLŐK: O. Szabó István Jászai-díjas, Forgács Szilvia, Kárpáti Tibor, Szőlőskei Tímea, Martin Adél, Gyurin Zsolt, Farkas Tamás, Szoboszlai Éva, Lénárt László, Muci Sándor, Szabó Péter, Medgyessy Pál

Történik a költő lakásán, Irénnel, az orvos rendelőjében és a pokolban

Díszlet- és jelmeztervező Huros Anna Mária
Zenei szerkesztő Pacher Gréti
Maszk Lampé Anikó
Rendező Udvaros Béla

TOVÁBBI ELŐADÁSOK:
április 8., vasárnap délután 3 óra
április 28., május 19., 26., szombat délután 3 óra
április 15., 22., május 13., június 3., vasárnap este 7 óra

Jegyárúsítás mindennap az 1/250-5338-as telefonszámon, valamint hétfő, szerda, péntek délután 14–18 óra között a Duna Palota portáján (tel.: 1/235-5500).
Helyárak: 2200, 1700, 1400 forint.

Legyen világosság!

Ha gyermekeink nem kapnak olyan nevelést, amely kitarja előttük az európai kultúra alapjainak számító keresztény tanítás alapjait, ha nem igazodnak el a Biblia könyveiben, akkor ne csodálkozzunk azon, hogy idővel minálunk is azt fogják gondolni, hogy a Hegyi beszédet valamelyik politikus, esetleg egy nagyszájú környezetvédő tartotta.

Még mielőtt bárki is megmosolyogna ezt a kijelentést, ki kell, hogy ábrándítsam – közel sem fikcióról van szó: az Egyesült Államok lakosságának egy része ezt válaszolta a Bostoni Egyetem szakemberei által kidolgozott teszt egyik kérdésére. Legalábbis a „Vallási műveltség, avagy amit az amerikaiaknak tudniuk kellene, de nem tudnak” címmel nyomtatásban is megjelent dokumentum tanúsága szerint.

A frissen elkészült felmérés az Amerikai Egyesült Államok lakosságának vallási műveltségét kutatta. Az eredmény meglehetősen minden tizedik amerikai meg van győződve arról, hogy Noé felesége Jeanne d'Arc, az orléans-i szűz volt, minden második amerikai pedig egyetlen evangéliumot sem tudott megnevezni. Kiderül továbbá a tanulmányból: az Egyesült Államok népességének majdnem fele úgy gondolja, hogy a Teremtő szavait – „Legyen világosság!” – Thomas Edison, a villanykörte feltalálója mondta. De az is kitűnik a dokumentumból, hogy az amerikaiaknak kevesebb mint a fele tudja, hogy a Teremtés könyve a Biblia első fejezete, és csak harmadik van tisztában azzal, hogy a Hegyi beszéd Jézus szájából hangzott el. Ráadásul az amerikai felnőttek háromnegyede meg van győződve arról, hogy a „Segíts magadon, és az Isten is megsegít” mondat a Bibliában olvasható.

Lehet azt mondani, hogy mindez az amerikaiak baja, a felmérés az ottani műveltségét tükrözi. De nálunk különb-e a helyzet? Milyen, a vallási műveltség körébe tartozó elemek vannak az iskolai tantervekben? Ha Magyarországon tennék fel az említettekhez hasonlóan ravasz, sőt mondjuk ki, nyíltan beugrató tesztkérdéseket, milyen válaszok születnének?

Bizony, legyen világosság – de minden fejben!
■ JEZSÓ ÁKOS

Az első ateista amerikai politikus?

Pete Stark kaliforniai demokrata képviselő az első a washingtoni kongresszus tagjai közül – egyben a legmagasabb választott amerikai tisztségviselő –, aki kijelentette, hogy nem hisz Istenben – írta a Los Angeles Times című lap múlt kedden.

„Világi csoportok” máris üdvözölték, hogy a képviselő nagy nyilvánosság előtt beismerte, nem hisz semmiféle mindenható létezésében. Az Amerikai Emberbaráti Szövetség nevű csoport újsághirdetésben kíván gratulálni a képviselőnek bátor kiállásáért, megjegyezve, hogy az USA-ban kevés olyan ismert személyiség van, aki vállalja ateizmusát.

Fred Edwards, a szövetség szóvivője szerint a nem istenhívó amerikaiak gyakran részesülnek hátrányos megkülönböztetésben. A szóvivő rámutatott: az Amerikai Egyesült Államok története során az ateista politikusokat általában nem választják meg közhivatalokba, vagy ha e világi nézeteiknek nyilvánosan hangot adnak, lemondhatnak újraválasztásukról. Az Amerikai Emberbaráti Szövetség azt tekinti feladatának, hogy elfogadtassa a közvélemény: az Istenben nem hívó ember ugyanolyan mértékben amerikai, mint hívó társa.

A USA Today/Gallup múlt havi felmérése szerint az amerikaiak kilencvenöt százaléka szavazna egy felkészült katolikus elnökjelöltre, kilencenkét százalék adná voksát egy zsidó jelöltre, hetenkét százalék egy mormonra. A megkérdezettek negyvenöt százaléka nyilatkozott úgy, hogy egy különben alkalmas ateista jelöltet is támogatna.

▶ MTI

Egyházvezetői találkozó Bécsben

► **Hivatalos látogatáson vettek részt egyházunk vezetői az osztrák evangélikus egyház meghívására Bécsben február 23–24-én. Az osztrák fél gazdag programot állított össze; erről adott rövid összefoglalót az Evangélikus Élet március 4-i száma. Az alábbiakban három programról szólunk részletesebben.**

Egyházunk vezetői együtt üléseztek dr. Michael Bünker egyházfőtanácsossal, aki az Európai Protestáns Egyházak Közösségének tavalyi ősszel megválasztott elnöke. A szervezet az európai protestáns egyházakat fogja össze, és képviseli őket mind az Európai Unióban, mind a különböző világforumokon. A protestáns ernyőszervezet (GEKE – Gemeinschaft

Evangelischer Kirchen in Europa) irodája Berlinből Bécsbe költözött; ez a földrajzi közelség miatt egyházunk számára is szorosabb kapcsolat kialakítását teszi lehetővé.

A délután második fontos témája az ausztriai magyar gyülekezet élete és jövője volt, amelyről Solymár Mónika lelkész és Andorka Rudolf felügyelő számolt be. Ez a gyülekezet 2004 óta az osztrák evangélikus egyház elismert tagja. Szerepe átalakult; uniós tagságunk folytán elsősorban a Bécs és Graz környékén munkát vállaló magyar evangélikusokat fogja össze.

Dr. Fabiny Tamás püspök kezdeményezésére a lelkészcsaládok stresszes életmódjával és lelki problémáival, illetve az ezekre irányuló megoldási stratégiákkal foglalkozott a két egyház vezetősége. A kérdésvetítés magyar részről arra irá-

nyult, hogy miként előzi meg, illetve orvosolja a problémákkal küzdő lelkészek és családjuk gondjait az osztrák egyház. Azokat a problémákat, amelyek nálunk most kerültek felszínre, Ausztriában már évek óta szervezett keretek között igyekeznek megelőzni, illetve megoldani.

A megelőzés egyik módja az úgynevezett vizitáció vagy szupervízió. Ez a stratégia egyházvezetői kezdeményezésre indult; évente tíz ingyenes „utalványt” biztosítanak minden lelkész számára, amelyet kötelezettség nélkül igénybe vehetnek. Ezeket az utalványokat egy hetven főből álló „felügyelői” csoportnál lehet beváltani, amely csoport nem lelkész pszichológusokból, terapeutákból, lélekgyógyászokból és orvosokból áll. Az utalványok révén az egyház finanszírozza ezeket a beszélgetéseket, amelyek segítséget nyújthatnak

a lelkész házassági, családi, személyes vagy más problémáinak a megoldásában. A megelőzés másik módja a csoportos munkatársi beszélgetés, amely a gyülekezet és a lelkész között adódó problémákat hivatott megoldani, illetve kezelni. Ezeket az eszerek vezetik. Végül ha egy személyes probléma ily módon már nem orvosolható, lelki betegségeket kezelő kórházban is gyógyulhatnak a rászorulóknak.

A pénteki találkozó tanulságát Pröhle Gergely országos felügyelő vonta le: ha nem hagyjuk, hogy a lelkész egyedüli felelősként álljon helyt minden problémával szemben, továbbá ha a gyülekezeti tagok valóban komolyan veszik és teljesítik az önként vállalt feladatokat, sok testi és lelki nehézség küzdhető le együttes erővel.

■ Cs. T. K.

Egy mitfahrer útinaplójából

Kérdések útközben – 1.

Herwig Sturm osztrák evangélikus püspöknek a feszített program kellős közepén, két helyszín között útközben, az autóban tettük föl kérdéseinket. Közvetlenül és készségesen válaszolt, rövidke pihenőidőjét ekképpen munkára szánva – ezúton is köszönjük.

Sturm püspök először is utalt a két egyház folyamatos kapcsolatára. Mint mondta, rendszeresen találkozik Ittész János elnök-püspökkel; mind Gáncs Péter, mind Fabiny Tamás püspök iktatásán személyesen jelen volt. 1956 – a forradalom és az azt követő nagy menekülthullám – óta egyfolytában van kapcsolatuk magyarokkal. Létesült egy magyar lelkigondozói szolgálat is; sokan emlékeznek még Szépfalusi István lelkészre és családjára. Szépfalusi halála és a vasfüggöny megszűnése után önálló magyar nyelvű evangélikus gyülekezetet alapítottak, és nagyon örülnek, hogy Solymár Mónika személyében olyan lelkész működik ott, aki jól ismeri a körülményeket, és örömmel végzi ezt a szolgálatot.

Konkrétan a látogatásra térve Sturm püspök elmondta: fontosnak tartja, hogy – a két egyház közötti általános jó kapcsolat ellenére – az egyházvezetők újra és újra személyesen is találkozzanak. (Egy évvel ezelőtt az osztrák egyházvezetés tett látogatást Budapesten; akkor még D. Szebik Imre töltötte be egyházunkban az elnök-püspöki tiszteletet. – A szerk.) Rámutatott: fontos az is, hogy a munkatársak kapcsolatban tartanak egymással, és megismerik egymást – például a média területén is. A programmal kapcsolatban megemlítette, hogy nemzetközi ökumenikus kérdésekről is tárgyalnak, ám valószínűleg nem fognak a végére érni a megbeszélendő témáknak.

A két nép kapcsolatáról szólva Herwig Sturm kifejtette: „Közös történelmi gyökerek – például a Habsburg-monarchia – kötnek össze bennünket. Trianon után Magyarország egy része Ausztriához került, ennek következtében is nagyon sok személyes és családi kapcsolat fűzi egymáshoz a két országot. Személyes példámot említem: feleségem nagyapja még Erdélyben, Gyulafehérváron született, és Bécsbe jött orvostanhallgatóként. És még egy személyes megjegyzés: hálás vagyok, hogy a magyarok olyan nagy számban tanulnak németül. Gondolkodásunkban is sok közös szál van. Számos feladat áll előttünk, melyeket közösen szeretnénk megoldani Európában.”

Az osztrák evangélikus egyház lelkészi vezetője elismeréssel szólt az egyháznak a társadalomban végzett szolgálatáról, oktatási, diakóniai, missziói, gyülekezeti feladatvállalásáról. Hangsúlyozta: fontosnak és értékesnek tartja a két „szomszéd egyház” testvéri kapcsolatát, egymás minél mélyebb megismerését, hiszen – mint rámutatott – számos területen van mit tanulnunk egymástól. (Hogy számunkra mennyire tanulságos a kapcsolattartás, azt jelen cikkeink is ta-

núsítják, de itt kell megjegyezni: igen inspiráló volt azt hallani, hogy osztrák testvéreink is szívesen tanulnának tőlünk...)

Az osztrák és a magyar evangélikus egyház számarányát tekintve egyaránt „kisebbségi helyzetben lévő egyház”. Ez egyszerre jelent esélyt és kihívást Herwig Sturm szerint. A püspök adatokkal is szolgált: Ausztriában a lakosság 4,3%-a evangélikus (csak a mihez tartás végett: a római katolikusok aránya 72,6%, az iszlám vallást követőké 4,2% [1], az ortodox hívőké pedig 4,5%). Az egyházszervezet azonban más, mint nálunk: az evangélikus-lutheránus egyház mintegy 325 ezer főt számlál (202 gyülekezetben, 7 egyházkerületben), az evangélikus-református egyház pedig további 16 ezer tagot, 9 gyülekezetben. (A kettő együtt adja a 4,3%-ot.)

Sturm püspök üzent az Evangélikus Élet olvasóinak is. Mint elmondta, figyelemmel kíséri egyházunk életét, aktivitását, és mély benyomást tettek rá mindazok az alkalmak, amikor a magyar evangélikus testvérekkel találkozott. Az összefonódó történelmi gyökereken, a földrajzi közelségen kívül szorosan összeköt bennünket közös evangélikus hitünk Jé-

adnia akár olyan meglepő, mosolyt fakasztó vagy figyelemfelkeltő tárgyak segítségével, mint egy óriási, fehér „evangélikus” esernyő, egy üveg Luther-sör, egy zacskó Luther-bonbon, egy pár Luther-zokni vagy -reklámtoll, kítűző, lufi, kávésbögre...? „Sichtbar evangelisch”, azaz láthatóan, észrevehetően evangélikus – hirdeti a felirat a tárgyakon. Az Ausztriában és Németországban megszokott PR-módszer nálunk még gyermekcipőben jár, de már nem példa nélküli, hiszen hazánkban is van olyan egyházkerület, amely pólóval, apróbb tárgyakkal üzen.

Az osztrák evangélikus rádió- és televízióműsorok szerkesztősége, a média-referens irodája, a könyvkiadás és a sajtómunka fellegvára (az EPD-hírlevél és a Saat című egyházi lap szerkesztősége), valamint a PR- és marketingmunka központja Bécs belvárosában, egy bérházi lakásból kialakított hangulatos helyen található. Az egymásból nyíló kis irodákban mintegy tizenöt fős csapat dolgozik.

Két napot tölthettem Marco Uschmann-nal, aki az osztrák evangélikus egyház lelkész-újságírója, PR-marketing referense és könyvkiadói szerkesztője, s ötletek egész sorát osztotta meg velem.

„Láthatóan evangélikus” tárgyak Ausztriából

zus Krisztusban – fejtette ki. A rögtönzött autós beszélgetés végén Herwig Sturm szeretettel köszöntötte hetilapunk olvasóit, s Isten erejét és áldását kívánta az egyház tagjainak életére.

PR és marketing – egy terület, ahol igazán van mit tanulnunk...

Jó borknak nem kell cégér – tartja a mondat. De mi a helyzet az egyházzal? Vajon kell-e cégér; szabad-e reklámozni magát, kilépnie a nyilvánosság elé, életjelet

Számomra igen tanulságos volt az az egységes arculat, amely egyszerűségében megragadó. Például egy művész által tervezett stilizált kereszt (mint egyházi logó, amely tulajdonképpen a nálunk használt Luther-róza helyett jelenik meg) teszi könnyen beazonosíthatóvá az osztrák evangélikus egyházat; az ábra látható például mappán, levélpapíron, tollon és poszteren, zászlón egyaránt. Az Útmutató ez évi igéjének poszteren való megjelenítése is tetszett. Profi szórólapok, konferenciampappak készülnek

azért, hogy az egyház felépítését, szolgálatára vonatkozó információkat a lehető leglátványosabb, de áttekinthető vizuális eszközökkel juttassák el egyházon belülré és a „külső” (szekuláris) világ számára egyaránt.

Igen, tény, hogy az anyagiak terén messze nem vagyunk egy szinten osztrák evangélikus barátainkkal, de meggyőződésem: jó ötletekkel, lelkes csapatmunkával, átgondolt, szakzerű, friss kommunikációs, PR- és marketingstratégiával mi is léphetünk előre...

Kérdések útközben – 2.

Ami egyszer bevált... A hazaúton egy autóban utazva Ittész János elnök-püspökkel arra kértük őt mint a bécsi delegáció vezetőjét, hogy reflektáljon a kétnapos találkozóra, összegezze, milyen eredményeket hozott a látogatás. Ittész püspök kiemelte: a lezajlott találkozó Sturm püspök tavalyi látogatásának a viszonzása volt; az idén nyugalomba vonuló osztrák püspök – a „folytonosságát képviselő” Hafenscher Károly irodaigazgató és saját maga mellett – hivatalosan fogadta a megújult egyházvezetőség tagjait: Pröhle Gergely országos felügyelőt és a külügyekért felelős dr. Fabiny Tamás püspököt.

A március 4-i számunkban megjelent tudósításunkban is említett, Ausztriában is unikumnak számító új evangélikus iskolával kapcsolatban – mely egy idősök otthonával szimbiózisban működve az ifjúság diakóniai érzékenységét ébresztgeti – megjegyezte: az osztrák evangélikus egyház, illetve a különböző generációk egymás iránti társadalmi felelősségérzetének jele ez a kezdeményezés, csakúgy, mint az Egyház az élet szolgálatában címet viselő konferencia, amely a tudatos, átgondolt energiagazdálkodásra, a teremtett világ védelmére irányítja a figyelmet. Lehet, hogy az egyház próféta szolgálatát most „csak” annyi, hogy elhangozzák a szót, mint ahogy Jónás is szólt, s várta a csodát – de a szót nekünk, az egyház tagjainak ki kell mondanunk!

Elszomorítóan mutatta hiányainkat úgy az egyházi respektus, mint a társadalmi gondolkodásban észlelhető deficit a teremtett világ védelmére irányítja a figyelmet. Lehet, hogy az egyház próféta szolgálatát most „csak” annyi, hogy elhangozzák a szót, mint ahogy Jónás is szólt, s várta a csodát – de a szót nekünk, az egyház tagjainak ki kell mondanunk!

Beszélgésünk itt véget ért, hiszen időközben megérkezünk Győrbe, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöki székhelyére. Ittész püspök még hozzátette: minden tekintetben inspirálóan tartotta a bécsi látogatást.

■ KÖHÁTI DÓRA

Zsidótörvények – zsidómentők

▶ 1944-ben Tiszafüreden egy katonatiszt, Horváth Kálmán százados a gettóba hajtott zsidók közül kiemelt egy tizenöt éves fiút, és beosztotta az általa vezetett munkaszolgálatos századba. Ezzel megmentette az életét. A gettóba zártak – közöttük a fiú családja – Auschwitzban pusztultak el. A fiú a felszabadulás után gépészmérnök lett, a Budapesti Műszaki Egyetem oktatójaként dolgozott negyven éven át. Már nyugdíjas, amikor a kilencvenes években meghívják Tiszafüredre a holokauszt-emléknapra. Ezután Lebovits Imre – az egykori tiszafüredi megmentett – további élete céljának tekinti a vézskorszak kutatását. Sajátos érdeklődéssel fordul a zsidómentők felé. Meggyőződése, hogy „a zsidómentők csodálatos, de életveszélyes helyzetben meg kell örökíteni az utókor számára”. De a reális értékeléshez, a lényeg megértéséhez szükségesnek tartja, hogy tevékenységük a Horthy-korszakba ágyazva legyen bemutatva. Így született meg – öt éves munka eredményeként – a *Zsidótörvények – zsidómentők* című könyv.

A kötet két nagy részre osztható, de üzenetértékű, hogy második része a terjedelmesebb. Ez szól közel kétszázötven oldalal a hétszáz zsidómentőről, akiknek a neve megtalálható – mint „a világ igazai”-é – a jeruzsálemi Jad Vasem Intézet falán. Miattuk, tisztességüket, önfeláldozó bátorságukat megörökítőندő született ez a könyv.

Az első rész mintegy száznegyven oldalal mutatja be a korszakot, eleget téve annak az igénynek, hogy a mai olvasó megértse, el tudja helyezni az adott korban a zsidómentőket, akik életük kockázatásával segítettek az üldözötteken. Kisebbségben voltak, mégis igen fontos, hogy voltak. Nemcsak azok miatt, akiket megmentettek, hanem mert példamutatásuk egyrészt enyhít azon a szörnyű képen, amelyet az akkori társadalom mutat magáról, másrészt újlag bizonyítja, hogy a legsötétebb korban is lehet embernek maradni!

Komoróczy Géza professzor írja a könyv *Igazak pantheonja* címet viselő előszavában: „A gyilkosságokért Magyarország felelős. Magyarok segítettek a Gestapónak a sötét hitleri elhatározás kivitelezésében: államtitkártól a körjegyzőig, csendőrtábornoktól a vasutasig. [...] közel kétszáz ezer ember, felnőttek mind, sokan közülük bizonyára keresztény/keresztényen hívők [...] De voltak néhányan, akik [...] segítettek, hálából, emberi részvétből, vagy mert iszonyat töltötte el őket a kegyetlenség láttán. Volt néhány száz ember, talán ezer. [...] Ők voltak az igaz emberek. A megmentettek keresik meg őket, a kitüntetés, a megbecsülést Izrael Állam adja nekik.”

A könyv első része kordokumentum. Nincs elbeszélés, elemzés, csupán a szikár tények. Ez a rész a következő négy fejezetből áll.

1. A Horthy-korszak – Pártprogramok 1919–1944 – Kormányprogramok 1920–1944 – Választójog, választás.
2. Törvények, rendeletek a magyar zsidók ellen 1920–1945 – A numerus clausus – Az első zsidótörvény – A második zsidótörvény – A harmadik zsidó-

törvény – Az 1942. évi VIII. törvénycikk – Az 1942. évi XV. törvénycikk – A vég kezdete, a magyar kormány halálra ítélte a magyar zsidóságot – A rendeletek hatása a magyar zsidóságra.

3. Munkaszolgálat.
4. Vesztőhelyek.
5. Az 5. fejezet a *Zsidómentők* címet viseli, 6. fejezetként pedig néhány kordokumentum szerepel (például tiltakozás az első zsidótörvény ellen 1938-ból és szemelvények *Nagybaczoni Nagy Vilmos Végzetes esztendő* című könyvből), teljesebbé téve tájékozódásunkat.

A Yad Vasem-kandeláber Jeruzsálemben

Megrendítő minden életmentő történet. Érdekes lenne egy másodlagos elemzésben megvizsgálni többek között a megismert zsidómentők vallási hovatartozását. Jó érzéssel találkozunk evangélikus lelkészek – Szezhlo Gábor, Koren Emil és

Keken András – nevével. (Számos református és katolikus lelképásztor is szerepel az életmentők között.) Szezhlo Gábor egyike a mentésben leginkább kimagasló személyiségeknek: ezerhatszáz gyermek és négyszáz felnőtt életét mentette meg harminckét hihetetlenül gyorsan megszervezett gyermekotthonban. Koren Emil és felesége, Podhradszky Margit Magda, bekapcsolódva Szezhlo Gábor munkájába, jelentős részt vállalt a mentésben.

Idézem a Keken Andrásról írottak egy szakaszát: „A mentett személyek: 40-50 ember, köztük Borovits Leopoldné és kislánya. A mentés rövid története: Keken András egyike volt azoknak, aki feleségével együtt menekülő zsidókat fogadott be otthonába, parókiájába. A Keken házaspár legendás körülmények között, nyilas segédlelkésze árnyékában segítette a rászorulókat a Deák téri evangélikus templomban. A régebbi szolgálati helyükről, vidékéről magukkal hozott gyermekek száma 1944-ben újbabbal bővült, mert zsidó árva gyerekeket fogadtak magukhoz. 1944 őszétől, a nyilas hatalomátvétel után otthonuk minden lakható szegletét bujdosó zsidók foglalták el. Borovits Leopoldné (Erzsébet) és 9 éves kislányát hallatlan leleménnyel a templomi szószék feljárdójának egyik rejtett szegletében helyezték biztonságba a nyilas razzia idején.”

Szintén a könyvből való Keken Andrásnak egy bibliáján elmondott gondolatai az állam iránti engedelmisségről: „Fennáll-e az engedelmeskedésnek ez a parancsa az iránt az állam iránt, amely nem tekinthető Isten szolgájának? Engedelmeskednünk kell-e akkor is, ha az állam parancsai ellenkeznek Isten törvényével? Erre a kérdésre határozott nemmel kell felelnünk. Hiába parancsolja meg az állam a polgárok bizonyos csoportjának üldözését, feljelentését, mi ezt nem tesszük meg, sőt ezzel szemben szeretjük és segítjük az ártatlanul üldözötteket.”

Némileg rendhagyó volt a könyv sajátbemutatója. Egyrészt szokatlanul nagy volt az érdeklődés, zsúfolásig megtelt a Szociális és Munkaügyi Minisztérium épületének tükörterme. Másrészt a szerző és a kiadón kívül megszólalt a házigazda Kiss Péter miniszter, szót kaptak történészprofesszorok – Glatz Ferenc, az MTA korábbi elnöke és Szita Szabolcs, a könyv lektora –, illetve Pungor Ernő akadémikus, az Antall-kormány minisztere. Az ülés elnöki asztalánál Erdő Péter bíboros is helyet foglalt.

A felszólalások mind a könyv születéséről, mind tartalmáról, a vézskorszak kevésbé ismert összefüggéseiről további értékes ismeretekkel gazdagították a jelenlevőket. Imponáló volt, hogy mindenki elkerülte a csapdát, azt, hogy a mához kösse a könyvet, mai kedvezőt-

len társadalmi jelenségeket vessen fel a holokauszt kapcsán.

Lebovits Imre könyve értékes hozzájárulás egy fél évszázados adósság törlesztéséhez. A náci diktatúrát gyorsan követte a szovjet diktatúra. Ez is felelős azért, hogy a magyar társadalom – eltérően az elsősorban érintett németektől – nem tudott szembesülni a megelőző korszak holokauszthoz vezető történéseivel. Bár

az is lehet, hogy Arthur Milleré a mélyebb igazság, aki úgy vélte, évszázadokra van szükség a holokauszt lényegének megértéséhez, borzalmanak feldolgozásához. Ma még – bármennyire nem fogadható is el – valamennyire érthető a hártás, a relativizálás, az elutasítás. Olykor a büntudat paradox megnyilatkozásai ezek.

A Horthy-korszak zsidóellenes megnyilvánulásaira emlékeztető kirekesztő jelenségek viszont a legkevésbé sem fogadhatók el, nem tolerálhatók. Talán furcsán hangzik, de az akkori rasszista trendhez alkalmazkodóknak, megalkuvóknak, akár maguknak a kurzus gerjesztőinek is, valamennyire sajátos mentségük, hogy nem tudták, nem gondolták, hová vezet ez az út. Auschwitz után azonban már nincs kétség. Erre utalt Miller is. Nem lehet játszani a tűzzel. Nem lehet beszélgetni a csapdába, relativizálni a mai veszélyeket, mentegetni az egykori gyilkosok mai tudatos vagy véletlen utódait, Árpád-sávós lobogók lengetőit. Ismerjük az út végét.

Nagy a felelősségünk. Személyes tapasztalatom, hogy a társadalom jelentős része az egyházaktól várja a tiszta szót, a határozott fellépést – megfelelő távolságot tartva az aktuálpolitikától – mindenfajta kirekesztés, embertelenség ellen. A *Zsidótörvények – zsidómentők* című kötet sok municiót ad ehhez.

■ FRENKL RÓBERT

Lebovits Imre: *Zsidótörvények – zsidómentők*. Ex Libris Kiadó, Budapest, 2007. Ára 3000 Ft.

Közösségben élni

Hatvanéves a Lutheránus Világszövetség

Köszöntöm minden testvéremet a mi Urunk és Megváltónk, Jézus Krisztus nevében! Az a megasztelő feladatom, hogy a Lutheránus Világszövetségnek (LVSZ) – az egyházak közösségének – a jókívánásait tolmácsoljam.

Az „LVSZ-vasárnap” ez évi megünneplése kapcsán különösen fontosnak tartom, hogy a figyelmet a lutheránus közösségre irányítsam. Az a reménységem, és azért imádkozom, hogy képesek legyünk együtt gondolkodni hitünk és életünk legfontosabb kérdéseiben, melyekben mindannyian osztozunk a közösségen belül, és képesek legyünk újra elkötelezni magunkat arra, hogy mindent megtapasztaljunk a hit és a spiritualitás különböző dimenzióiban.

Ez a figyelem különösen fontosává válik egy olyan élő és gyarapodó közösségnek, az Lutheránus Világszövetségnek a hatvanadik évfordulóját ünneplve, amely állandóan megújul, és újra felfedezi önmagát a sok felmerülő kihívás fényében. Mint az egyházak közössége, a *communio* közös életünk fókuszában áll. A kegyelem által Isten hív bennünket a megszentelt élet közösségébe. Ez maga után vonja és megköveteli, hogy bátor lépéseket tegyünk a kapcsolatok építése és fenntartása felé a közösség tagjai között és szerte a világon.

Nem beszélhetünk többé egyfelől tagegyházakról és másfelől a velük szemben álló LVSZ-ről. Az LVSZ gyűlései Budapesttől Curitibáig és Hong Kongtól Winnipegig megújították a korábbi gyakorlatot.

Létezik egy alapvető kapcsolat a közösség alapjai és életformái között, amely helyi, regionális és globális kontextusokban valósul meg. Ez a felfogás az evangéliumban és a szentségeken megjelenő egyháznak a mély teológiai szemléletéből ered: ezek ugyanis az egyházi élet leglényegesebb forrásai.

Közösségünk formái tehát megerősítik a különbözőségeiben megjelenő egyetiséget, a spirituális és materiális források megosztásának szükségességét (*koinonia*), a különféle ajándékok közötti kölcsönhatást, az univerzalitást és a partikularitást.

Azért hívtunk el, hogy megtapasztaljuk a közösséget liturgikus istentiszteletünkön és diakóniai életünkön keresztül. A lutheránus közösség egyik legjellemzőbb megkülönböztető jege az igazságosságnak, a közösségnek, az elfogadás gyakorlatának és a kölcsönös támogatásnak az előmozdítására való megengedhetetlen elkötelezettség és erőforrások megosztása révén. Mi túltekintünk önmagunkon, együtt cselekedve nemcsak azokért, akik a közösségen belül vannak, hanem az egyházon kívül élőkért, valamint az egész világot is.

A közösség egyik ajándéka a szívárvány, amely reprezentálja a nőket és a férfiakat, a fiatalokat és az öregeket, illetve a fogyatékkal élő embereket, akik mindannyian egyenlő mértékben vesznek részt a közösség életében és munkájában. A mi kihívásunk az, hogy folyamatosan újraértelmezzük a közösségnek a szenvedés enyhítésében, valamint egyházaink és a társadalmak átformálásában betöltött szerepét. Tudjuk, hogy ez a közösség átlátható a gyülekezetekben.

Evangélikusnak lenni egyet jelent azal, hogy ökumenikusak vagyunk. Ahogy az egyházak szerte a világon az ökumenikus mozgalom újraservezésének kérdéseit igyekeznek megvitatni, mi is arra hívtunk el, hogy megerősítsük ökumenikus vonásainkat, és a világon mindenütt osztozzunk a hitközösségek feladataiban és kihívásaiban. Fejazzuk ki a *communio* ajándékát imáinkkal, részvételünkkel és a kölcsönös segítségnyújtással.

■ DR. ISHMAEL NOKO, az LVSZ főtákará (Fordította: PETRI GÁBOR)

Keresztény–zsidó teológiai évkönyv 2006

Az utóbbi években – ha némi késéssel is – minden esztendőben megjelenik a Keresztény–Zsidó Társaság kiadványa, a *Keresztény–zsidó teológiai évkönyv*. Tartalma és terjedelme egyre gazdagabb, szerzőinek listája évről évre hosszabb.

Az idei kötetet Csukás Judit debreceni egyetemi oktató és könyvtáros tanulmánya nyitja a Haggádák könyvtörténetébe beavatott tanulmányával, amely a középkortól kezdve hoz érdekes példákat, utalva keletkezésük történelmi körülményeire.

Dancu Pál Szatmárból az egyházmegye 1944-es lelezéséből szemelget. A kikeresztelkedési ügyek között megtaláljuk Török Sándor író kétségbeesett kérését is. Ám hiábavaló egyes papok kérése, a felsőbb utasítás kemény: ha „csak az életét menteni akarásból akar valaki kikeresztelkedni, nem bocsátható keresztiségre. Krisztus Urunkkal nem lehet játszani!”

Dobner Győző baptista lelkész a Jézust messiásként elfogadó zsidók 20. századi történetét taglalja, Gyürki László, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem magántanára a madabai okori mozaikterképet mutatja be nagy tárgyismerettel; kiemeli a térkép teológiai koncepcióját.

Debreceni témát választott Halmos Sándor, az Országos Rabbiképző – Zsidó Egyetem (ORZSE) docense Kardos Albertnek, a tudósok és tanárok emlékét állító írásával. A magyar zsidóság háború utáni történetét vizsgálva keveset tárgyalt témához nyúl Haraszti

György, az ORZSE tanszékvezető tanára. Bemutatja a megmaradt alternatíváit, sok adatot közölve.

Jakab Attila vallástörténész a római katolikus egyház szerepét vizsgálja a csángók elrománosításában, amely még ma is tart. Karasszon István, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karának tanszékvezető professzora a héber próza művészi értékét szemlélteti filológikus módon, sok bibliai példával. Kárpáti Judit, az ORZSE tanára a *Tóra* és a *Talmud* testi tisztaságra vonatkozó előírásainak bonyolult világát tárja fel.

Keresztes Pál katolikus teológiai professzor a démonológiáról ír, Nacsinnak Gergely András ortodox lelkész a görögkeleti egyház művészeti álláspontját ismerteti, és az ortodox művészet nyugati befogadásáról szól. Németh Pál református lelkész, főiskolai tanár az iszlámmal foglalkozik, nagy tárgyismerettel és megértéssel. Kicsit meglepő ebben az évkönyvben, ahogy idézőjel nélkül szól „a palesztinai arab lakosság elleni izraeli állami terror”-ról!

Oláh János, az ORZSE docense a zsidóság börtjeit mint kollektív történelmi emléknepokat tárgyalja. Áttekintését a Jom ha Soá zárja, a varsói gettóra emlékeztető gyászünnepp. Orosz Gábor Viktor, az Evangélikus Hittudományi Egyetem tudományos munkatársa aktuális témát választott, amikor a „Da Vinci-kód” nyomába eredt, látleletét adva egy modern jelenségnek, nem feledkezve meg közben a nők szerepéről sem.

E sorok írója – az ORZSE docense – a kereszties hadjáratoknak a korabeli zsidóságra gyakorolt, enyhén szólva kedvezőtlen hatását elemzi.

Schweitzer József nyugalmazott országos főrabbi szeretettel, szépen méltatja Salkaházi Sárát, Staller Tamás, az ORZSE rektorhelyettese pedig Szemere Samuról, a nagy filozófusról ír.

Szécsi József katolikus teológus, a Keresztény–Zsidó Társaság főtákará, az ORZSE tanára áttekinti, milyen teológiai álláspontot képviseltek a keresztény egyházak a zsidósággal kapcsolatban a történelem során. Szigeti Jenő adventista professzor a bibliai teremtéstörténet és a *Korán* kapcsolatát kutatja. Kollégája, Tokics Imre is a *Genezist* vizsgálja.

Olvasható még a kötetben Tökés László református püspöknek a Toleranciadij átvételkor Debrecenben mondott beszéde, majd pedig Török Csaba katolikus lelkész írása, amelyben az emlékezés mint a zsidó–keresztény párbeszéd alapvető kategóriáját határozza meg. Az évkönyvet Zsengeller Józsefnek, a Pápai Református Teológiai Akadémia professzorának tanulmánya zárja a samaritánus teremtéstörténet bemutatásával.

Az évkönyv 2001 óta jelenik meg. Az idei kiadvány is méltó elődeihez és nemes céljához, a két vallás párbeszédének előmozdításához, a félreértések és ellentétek feloldásához.

■ RÓBERT PÉTER

»SENKIT SEMMI NEM KÖTELEZ»

Menni vagy nem menni?

Beszélgetés Benczúr László építésszel, az Üllői úti székház kiváltásával foglalkozó szakértői konzorcium építészeti munkaanyagának kidolgozójával

► Keveseknek egyértelmű, hogy miért kellene megválni a Magyarországi Evangélikus Egyház Üllői úti székházától. Az indokok és a tervek nyilvános ismertetésére február 16-án került sor: az épület jövőjének vizsgálatával megbízott szakértői konzorcium három lehetőséget mutatott be. Ezek közül az első kettőt – a székház részleges, illetőleg teljes rekonstrukcióját – egyházunk vezetősége anyagilag vállalhatatlannak tartja, mivel a megvalósításukhoz állítólag mintegy hétszázmillió és egymilliárd-kétszázötvenmillió forint közötti összegre lenne szükség. A harmadik, úgynevezett „C” változat értelmében meg kellene válni a jelenlegi ingatlantól, cserébe viszont Lágymányoson, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának székháza mellé épülhetne fel egy vadonatúj központ. Csakhogy ez a telek nem egyházi, hanem önkormányzati tulajdonban van, csupán a használati joga, nem pedig a tulajdonjoga az egyházné. Mindezeket túl ha erre a megoldásra esik a választás, akkor egyházunknak további mintegy százszázmillió forintot kellene még fizetnie az építetőnek. A februári fórumon elhangzott kételkedő kérdések egy része továbbra is válaszra vár. Ezek közül néhány tisztázása éppen időszerű. Egyrészt mert a közvetlenül érintettek közül is sokan hiányolták – jogosan – a megfelelő tájékoztatást, másrészt mivel az ügy e hét végén ismét a zsinat elé kerül. Az Üllői úti székház jövőjével foglalkozó szakértői konzorciumnak az építészeti munkaanyagot kidolgozó tagját, Benczúr László építésszel, az Északi Egyházkerület felügyelőjét a szkeptikusok néhány kérdésével kereste fel Gombkötő Beáta.

– Pontosan mikor, mivel és ki bízta meg Önt, illetőleg a szakértői konzorciumot?

– Engem novemberben kerestek meg azzal, hogy február közepéig készítsünk el egy írásos és rajzos anyagot az Üllői úti székházról. A megbízást a H-Med Invest Kft. részéről személyesen Horváth Csaba ügyvezető adta. Feladatunk az volt, hogy a MEÖT székháza mellé tervezzünk az evangélikus egyház számára egy megfelelő méretű és elrendezésű irodaházat, amely magába foglalná a levéltár, a Luther Kiadó és a könyvtár számára kialakított helyiségeket is. Továbbá a helyi előírásoknak megfelelően egy mélygarázst is meg kellett terveznünk. A munkacsoportnak volt jogi, közgazdasági és – személynében – építész szakértője, minde mellett pedig beruházást lebonyolító szervezője is. A szakértői konzorciumot egyébként Horváth Csaba szervezte meg, őt pedig – az egyházi elnökség, illetőleg az országos presbitérium nevében – Hafenscher Károly országos irodagazgató kérte fel.

A lágymányosi új székház megépítése azonban csak a „C” variáció, ezzel párhuzamosan két másik lehetőséget is megvizsgáltunk. Felmértük, mi az, amit feltétlenül szükséges felújítani a meglévő épületben ahhoz, hogy a székház működőképes maradjon. Erre két javaslat („A” és „B” változat) született. Az egyik a levéltár és a könyvtár területének megnövelése lenne, egyes más funkciók feladásával. Arra gondoltunk, hogy a nem egyházi személyek által bérelt bér-lakásoknak a kiváltásával, továbbá az Üllői útra annak idején amúgy is csak ideiglenesen költöztetett szeretetotthon megszüntetésével elegendő hely szab-

dulna fel a levéltár és a könyvtár számára. Az irodák alapterületének a növelése nem szükséges, de az épület általános állagának feljavítása – az elektromos hálózat rekonstrukciója, a pincék szigetelése,

Üllői úti „látványelemek”

a ház homlokzatainak rendbetétele, a nyílászárók, a tetőszerkezet felújítása, a kémények, a vízvezeték-, a csatorna- és a fűtési rendszer korszerűsítése – halasztást nem tűrő feladat. Ez lenne tulajdon-

képpen az „A” variáció; ez azt jelentené, hogy minimális funkciókiváltással és felújítással oldanánk meg a székház sorsát.

A „B” variáció megvalósulása esetén – az említetteken túl – nagyobb átcsoportosításokat is végrehajtanánk. Mivel a zajos Üllői úti fronton sem az irodák, sem a tárgyalóhelyiségek nincsenek a legmegfelelőbb helyen, ezek a Szentkirályi utcai frontra kerülhetnének át, míg az Üllői úti frontra a levéltár és a könyvtár helyiségei költöznenek. Ebben az esetben megmaradhatna a Podmaniczky-könyvtár és a kápolna az országos egyház használatában. Terveink szerint azonban nemcsak a bér-lakások, illetve a szeretetotthon lakói költöznenek ki, hanem a józsefvárosi gyülekezet is. Persze, erre nem feltétlenül van szükség, de jó lenne, mivel a pincében méltatlan helyen van a lelkesi hivatal és a gyülekezeti terem. A legcélszerűbb az volna, ha a Karácsony Sándor utcában egy új gyülekezeti központot alakíthatnánk ki, de ehhez konkrét tervek még nem készültek, csak a négyzetméterigényeket próbáltuk felmérni.

– Maradjunk akkor az Önök által leginkább kidolgozott „C” változatnál. Jogi szempontból nem tűnik túl bölcs dolognak tulajdonjogot használati jogra cserélni. Ez mindenképpen értékesítést jelent. Mi erről a véleménye? Érhetsz veszteség az egyházat?

– Nyilvánvaló, hogy mindennek ára van, minden pénzben fejezhető ki. Tudomásul kell vennünk azt, hogy a tulajdonjog használati jogra való elcserélésénél van némi veszteség. Tulajdonképpen a lágymányosi épület tulajdonjoga lesz az egyházné, de annak a területnek a használata, amelyen ez felépülhetne, korlátozott. A területet eredendően kilencvenkilenc évre kapták meg a történelmi egyházak.

– A februári fórumon is elhangzott, hogy a Józsefváros fejlődő kerület, ingatlanárjai a jövőben valószínűleg lényegesen emelkedni fognak. Így néhány év múlva az Üllői úti székház értéke is jóval magasabb lehet. Miért éppen most kell a kiváltáson gondolkodni, miért nem később? Miért sürgős?

– Nincs arról szó, hogy feltétlenül és éppen most kell! A dolog úgy kezdődött, hogy jelentkezett több – ingatlanfejlesztéssel foglalkozó – külföldi érdeklőségű cég, amelyek javasolták, hogy írjunk ki egy ilyen jellegű pályázatot. Azt persze nem lehet tudni, hogy a pályázók hogyan ítélik meg az Üllői úti székháznak, illetve annak az új ingatlanok az értékét, amelyet ennek fejében fel kellene építeniük. Ez csak konkrét ajánlatok ismeretében derülhet ki.

Lehet, hogy azt kell majd mondanunk, hogy nem tudunk az ajánlatokkal mit kezdeni. De lehet, hogy éppen most van itt a megfelelő pillanat, amikor még

Benczúr László a február 16-i fórumon

jelentkezhet egy olyan cég, amely egyházunk számára is kedvező ajánlatot ad. Mindenesetre ekkor kell majd elgondolkozni az egyházvezetésnek és elsősorban a zsinatnak arról, hogy meglepő-e ezt a lépést, vagy sem.

Jelen pillanatban senkit semmi nem kötelez, se szerződés, se elkötelezettség, „csupán” el kell döntenünk, hogy a jövőnkét illetően merre menjünk. Azt, hogy mit jelentene késleltetni ezt a lépést, nem tudhatjuk. Lehet, hogy felmennek az ingatlanárak, lehet, hogy lemennek, ezt előre nem tudjuk. Mi csak a márt ismerjük. Munkacsoportunk arra kapott felhatalmazást, hogy dolgozzon ki olyan megoldási módokat és munkaanyagot, amelyekre a vállalkozók konkrét ajánlatot tudnak tenni az egyháznak.

– Mi a garancia arra, hogy mindezek meg is valósulnak, vagyis az épületek valóban felépülnek, és az egyházat nem csapják be?

– A szakértői konzorcium jogásza sok időt és energiát fordított arra, hogy kidolgozza a biztosítékokat. Szeretném hangsúlyozni, hogy munkacsoportunk egy olyan tenderanyagot dolgozott ki – ezt a vállalkozók kikérhették az országos egyháztól –, amelyben a jogi feltételek pontosan meg vannak fogalmazva, és ezek elsődlegesen az egyház javát szolgálják. Ha egy vállalkozó ezt vállalja, akkor ez az egyház számára biztosíték. Hogy mit jelent ez pontosan? Azt, hogy addig senkinek – és egyetlen „funkciónak” – sem kell az Üllői úti székházból kiköltöznie, ameddig fel nem épül a lágymányosi komplexum, és amíg nin-

csen meg rá a jogerős használatbavételi engedély. Tehát egy minden szempontból kész épületbe költöznenek át. A jogi feltételek között szerepel továbbá a szeretetotthon, a lakások és a józsefvárosi gyülekezet kiváltása – pénzüsszeggel vagy ingatlanokkal.

– Mi az, amit a levéltár kaphatna, ha új épületbe kellene költöznie? Milyen helyiségeket, berendezéseket?

– Az Evangélikus Országos Levéltár jelenleg olyan körülmények között működik, hogy az szinte szégyellni való. Helyszűke miatt már jó ideje nem tud anyagokat fogadni, és így már nem levéltár. Egy új épületbe költözéskor vannak technikai és egyéb szakmai feltételek, amelyeket teljesíteni kell. Ehhez megfelelő méretű helyiségeket tervezünk – a háromszorosát a mostaninak –, továbbá egy korszerű tárolási rendszert, amelynek segítségével górdítható állványokon és polcokon is elhelyezhetik az anyagokat. Úgy gondolom, hogy a „C” variáns megvalósulásából a levéltár és a józsefvárosi gyülekezet nyerhetne leg-többet.

– Mint „fizetőeszköz” pontosan mire lesz elég az Üllői úti székház? Hiszen itt lényegében nemcsak egy új épület felépítéséről van szó, hanem a berendezéséről, valamint néhány egyéb „funkció” – szeretetotthon, lakások, gyülekezeti helyiségek – kiváltásáról is.

– Hogy pontosan mire lesz elég, az csak a konkrét ajánlatokból fog kiderülni.

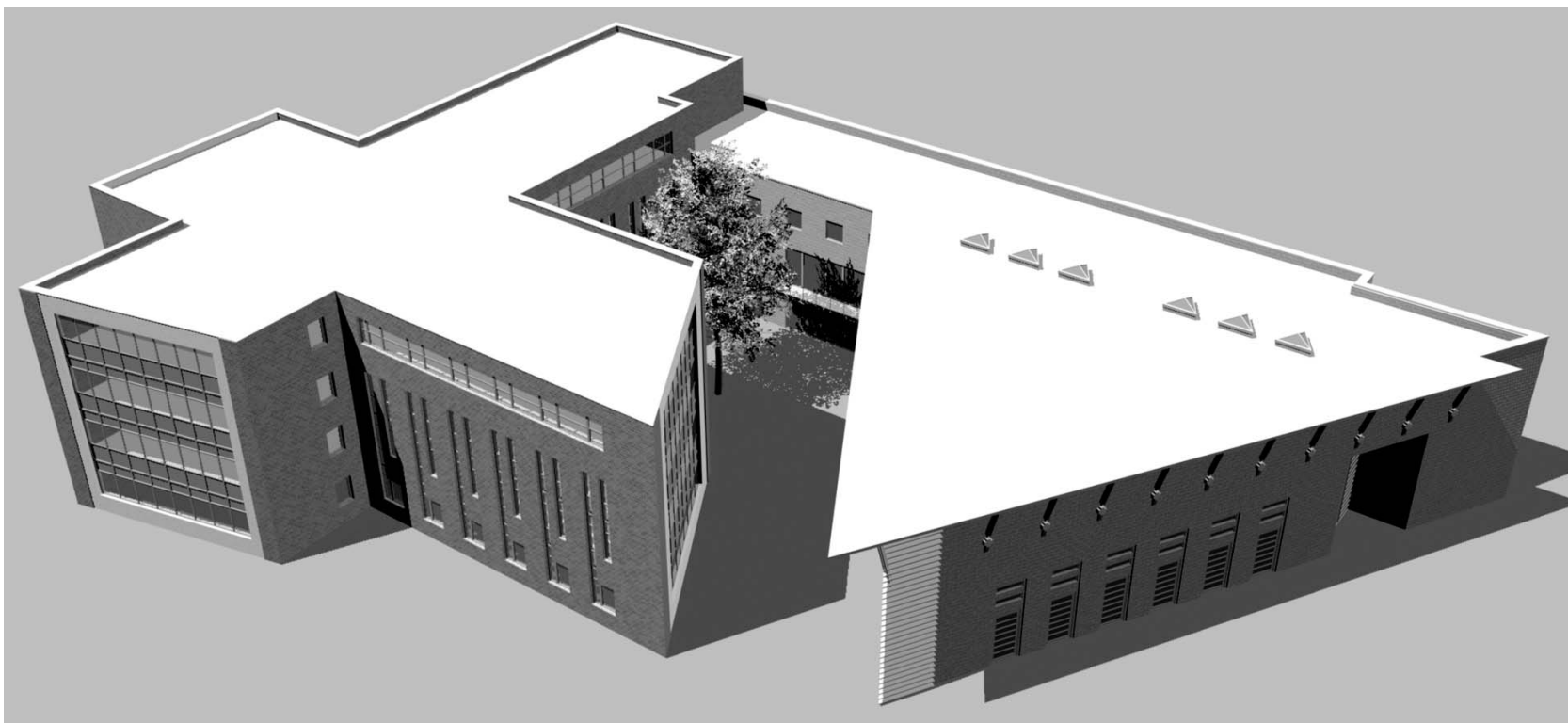
– Mikor és tulajdonképpen miről kell döntenie a zsinatnak?

– A zsinat akkor lesz döntésképes, ha az ajánlatok – amelyek a zsinat elé fognak beérkezni – pozitív értéket mutatnak. A zsinat akkor dönthet, hogy vállal-e egy ilyen feladatot költözéssel, mindennel együtt, vagy sem.

– Mi az a legfontosabb racionális érv, amely Önnel mint szakemberrel azt mondatja, hogy az egyház fogadja el a székház kiváltását, azaz a „C” variánst? És van-e racionális érve mellett, hogy ne így tegyen?

– Erre nem tudok jó szívvel válaszolni. Akár így, akár úgy, az Üllői úttal kapcsolatban lépni kell. Nem tudjuk, mit fog tartalmazni egy-egy vállalkozói ajánlat. Ha az ajánlattétel számunkra negatív, akkor le kell mondani a kiváltásról. Mindazonáltal a döntés a zsinati tagok kezében van.

Mi szólhat amellett, hogy ne adjuk el az Üllői úti ingatlant? Én is sokáig éltem itt, van nosztalgikus kötődésem az épülethez, de az az érzésem, hogy annyit kellene rákölni annak érdekében, hogy minden jól működjön, hogy – anyagi helyzetünket ismerve – ez reménytelen. Sokáig magam is ellene voltam a kiváltásnak, de be kellett látnom, van realitása annak, hogy a cserét meglepjük.

A MEÖT-székház mellé „álmodott” új evangélikus központ látványterve

Fogyatékoság

A minap a szomszédomban lakó idős házaspárral találkoztam az utcán. Kezükben nehéz szatyrokkal bandukoltak, igen nehezen haladtak a hazafelé vezető úton. Beérve őket felajánlottam nekik a segítségemet. Köszönettel fogadták, ám a néni száján kicsúszott egy meghökentető mondat: „Kedves vagy! Én a helyedben átmentem volna az utca túloldalára.” Rosszul esett ezt hallani, mert nehéz volt eldönteni, hogy ugratás, vagy a „ha én fiatal lennék, ezt tenném” gondolat őszinte feltárása...

Néhány nappal később egy kismama ismerősöm mesélte, hogy az emberek mennyire figyelmen kívül és önzők: a sofőr az orra előtt zárja be az első ajtót, az utasok pedig többnyire nem adják át a helyüket neki a buszon. Egy mozgássérült ismerősöm is számtalan rossz tapasztalatról számolt be: elmennek mellette, hiába kér segítséget, ha megbotlik, segítségnyújtás helyett kikerülik...

Én sem vagyok jobb! A buszról leszállva sodródtam a tömeggel, és én, a látó nem vettem észre egy közvetlenül mellettem álló vak embert, mert a gondolataim másfelé jártak.

Mégis miről van szó? Arról, hogy mindannyian fogyatékoságokkal élünk. De most nem a testi fogyatékoságokra gondolok, hanem a lélek fogyatékoságaira. Irigység, önzés, rosszindulat, figyelmetlenség, gonoszság, türelmetlenség, szemtelenség, tisztelatlenség, szeretetlenség – és még hosszas sorolhatnám. Valójában ez mind-mind fogyatékoság.

Amíg testi fogyatékoságainkkal meg kell tanulnunk együtt élni, az emléttetek Isten segítségével gyógyíthatók, leküzdhetők.

Jobbulást kívánok mindnyájunknak!

■ GERGELY JUDIT

Kérdőjelek

Más a hit, és más a rajongás. A hívó a reális világban él – a rajongó mindig csodát képzel el, álmodozik. Hit nélkül lehetetlen Istennek tetszeni – de a rajongás hamis dolog. Nincs rá szükség. – A rajongó azt képzelem, hogy ő mindent ért. A hívó alázattal vallja, hogy a hit útján vannak kérdőjelek. Van olyan, hogy családunk másokban, a sorsban, sok mindenben – főleg önmagunkban. Vannak tehát kérdőjelek; most ezekről írok.

A keresztény ember tudja, tapasztalja: nemcsak hogy vannak, de kellene is ezek a kérdőjelek! Kell a kérdőjel! Hogy miért?

Mert mindig újra és újra emlékeztet bennünket arra, hogy itt élünk, ebben a mulandó életben. A Biblia sok kérdésre válaszol, de valójában csak azt mondja meg, amire szükségünk van. Mert Jézus így tart bennünket alázatban. A hamis biztonság kevélyé tesz. És ez nagy baj, mert Isten a kevélyeknek ellene áll. Mert Isten gondolatai nem a mi gondolataink (lásd Ézs 55,8). Az ige szétválasztja az emberi és isteni gondolatokat (lásd Zsid 4,12). Isten mást, újat akar. Ez nekünk nem mindig tetszik. – Jézus így dorgálja Pétert: „Távozz tőlem... mert nem az Isten szerint gondolkodol, hanem az emberek szerint.” (Mt 16,23)

A kérdőjel erősíti a benső embert, vagyis a hitet. Pál 2Kor 4,16 versében beszél a külső ember megromlásáról. Mi is ez? Betegség, öregség, anyagi gondok... Mindez kiábrándító. Keserves lecke. Jönnek a nemszeretem napok; édes után a keserű. A bajban a család, a barátok – ha nem is hagynak el, de – nem tudnak segíteni. A pénz sem tudja a testi erőt, a tökéletes látást, járást – és így tovább – visszaadni. Pál azonban hozzátette: a benső ember napról napra újul. Hasonlót ol-

vasunk Ézs 40,31-ben: „...akik az Úrban bíznak, erejük megújul...” – A testi hanyatlásban kétszeres hittel tudunk Jézushoz menekülni, belé kapaszkodni. A világ „leírja” a megfáradt embert, de Jézus éppen a megfáradtakat hívja és erősíti. Legyünk bár betegek és öregek, ő békességet és csendes szívvel ad.

Kell a kérdőjel, mert nekünk Isten jóságát kell megtapasztalunk, nem pedig azt, hogy minden kívánságunk teljesül. Isten tudja, mire van szükségünk, és meg is adja.

Vannak fájó kérdőjelek, de mi fájó dolgunkat is Jézus elé vihetjük! Ezt tették Lázár testvérei is, amikor azt mondták Jézusnak: „Uram, íme, akit szeretsz, beteg.” (Jn 11,3) Mi van e mondat mögött? Fájdalom, megütközés, talán csalódás, de hit is. Nagy a feszültség – de a hit erősebb.

Végül: hasznosak a kérdőjelek, mert növelik a mennyei haza utáni honvágyat. Ott majd megszűnnek a kérdőjelek, és nem tükör által homályosan fogunk látni – hanem színről színre (1Kor 13,12).

■ GÁNC S ALADÁR

HETI ÚTRAVALÓ

Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon, és életet adjon váltásául sokakért. (Mt 20,28)

Bőjt ötödik hetében az Útmutató reggeli s heti igéi az Emberfia önfeláldozó főpapi szolgálatát tárják elénk. Feketevasárnap a zsoltáros védelmet kér: „Ítéld meg engem, oh Isten! (...) ...az álnok és hamis embertől szabadíts meg engem. (...) Miért kell gyászban járom...?” (Zsolt 43,1-2; Károli-fordítás) A mai, úgynevezett passióvasárnapról kezdve az egyház az örök főpap szenvedésére és áldozati halálára tekint fel: „Jézus Krisztus az engesztelés a mi bűneinkért, de nemcsak a miénkért, hanem az egész világ bűneit is.” (1Jn 2,2; LK) Zebedeus fiainak kérésére Jézus saját életpléjáját ajánlja a sorsában osztozó mindenkorai tanítványainak: „...aki nagyvá akar lenni közöttetek, az legyen szolgálat; és aki első akar lenni közöttetek, az legyen mindenki rabszolgája.” (Mk 10,43-44) Lehetsz te is kicsiny! „Kibeszélhetetlenül nagy dolog az, mikor Isten Fia a szolgálom lesz, aki annyira megalázkodik, hogy bűnömöt is, sőt az egész világ bűnét és halálát a vállára veszi és hordozza” – vallja Luther. Jézus „szendéséből megtanulta az engedelmséget, és (...) örök üdvösség szerzőjévé lett mindazok számára”, akik elfogadják őt Urukna (Zsid 5,8-9)! Jó hisz benne: „Tudom, hogy az én Megváltóm él, és ezután feltámaszt a porból. Akkor majd bőrrömmel vesz körül, és testemben meglátom az Istent.” (Jób 19,25-26; Luther fordítása, lásd: magyarizatos Biblia, 588. o.) Mi is valljuk, hogy a vörös tehén hamva nem tesz tisztává, csak a Krisztus vére, s ez az igazi „örökváltás”! „...a jövendő javak főpapja (...) önmagát áldozta fel ártatlanul az Istennek...” (Zsid 9,11.14) Pál is csak a megfeszített Krisztust hirdeti a Szentlélek bizonyító erejével, „hogy hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék” (1Kor 2,5). Krisztus a keresztfa oltárán „egyetlen áldozatot mutatott be a bűnökért, örökre az Isten jobbjára ült” (Zsid 10,12). „Krisztus egyszeri áldozata mindörökké érvényes, s mi üdvözülünk, mert hiszünk benne. Aki valami egyebet állít ennek az áldozatnak, az istenkáromlást cselekszik” – állítja reformátorunk. Isten új szövetsége szerint „ahol pedig a bűnbocsánatról van szó, ott nincs többé bűnért bemutatott áldozat” (Zsid 10,18)! Már Dávid megénekelte a kánaáni papkirály példája alapján, hogy az eljövendő Messiás pap és király lesz: „Pap vagy te örökké, Melkisédek módján. Az Úr van jobboldon...” (Zsolt 110,4-5) Jézus, mielőtt igazságot szolgáltatna nekünk, eljött meghalni helyettünk. Ezért láthatta s hallhatta előre János apostol a mennyi jelenésekben: „...íme, a Bárány ott állt a Sion hegyén... (...) És új éneket énekelnek a trónus előtt... (...) a száznegvennégyezer (...), ezek vétettek meg áron az emberek közül első zsengeül az Istennek és a Bárányknak...” (Jel 14,1.3.4) S az első zsenget követik azok a „sokak”, akik hittel elfogadják Jézus főpapi áldozatát – önmaguk számára! „A Sion hegyén, Uram Isten, / Tied a dicséret! (...) Tehozzád azért az emberek / Jönnek mindenünnen.” (EÉ 488,1)

■ GARAI ANDRÁS

Reménységem a tisztítóútz

EVÉLET LELKI SEGÉLY

Szökéné Bakay Beatrix

▶ „Római katolikusként kerültem egy evangélikus családba, amikor férjhez mentem. Ennek már közel húsz esztendeje, de még mindig annyi kérdőjel van bennem az evangélikus tanításokat illetően! Pedig rendszeresen járok a férjemmel a templomba, és elég jól ismerem az evangélikus szokásokat is. Nálunk nemcsak a menny és a pokol, de egy köztes hely, a tisztítóútz is a túlvilág része. Ide kerülhetnek azok, akik bocsánatos vétkeik miatt vezeklésre szorulnak. Ezen az evangélikusok mosolyognak, de nem értem, hogy akkor a papjaik miért imádkoznak a halottakért? Legutóbb, amikor apósomért hangzott el megemlékező imádság, a könyörgés az üdvösségéért szólt. Nem ellentmondás ez?”

Kedves Mariann! Dicsértessék a Jézus Krisztus! Szívvel örülök, hogy bár ragaszkodik vallásfelekezethez, azért férjét örömmel elkíséri az evangélikus istentiszteletekre. Hálát adok az Úrnak, hogy házasságukban, családi életükben megélt valóság az ökümen. Sőt leveléből az is kiderül, hogy az *Evangelikus Élet* előfizetőjeként rendszeresen olvassa a *Lelki segély* rovatot is!

Levelét megköszönve hadd valljam meg: mindig is közel álltak a szívemhez az igazságkereső emberek. Természetes tehát, hogy nyílt és őszinte levelére nyíltan és őszintén válaszolok.

A Szentírás nem rejti véka alá, hogy a halál után az ember állapota már megváltoztathatatlan. Életútja lezárult, sorsa eldőlt. A Bibliát rendszeresen tanulmányozó emberként még sohasem találok olyan igével, amelyik alátámasztaná, hogy a lelket valamiféle kiállt próba, szenvedés, kín megtisztíthatná bűneitől halála után. Seholy sem olvashatjuk az Írásban, hogy az embereknek egy bizonyos időt le kellene ülniük a „tisztítóútzban”, mint a foglyoknak a börtönben, hogy büntetésük leteltével szabadok lehessenek, illetve üdvözülhessenek. Már önmagában az is helytelen volna, ha különbséget próbálnánk

tenni a bűnök között vagy a „kis” és a „nagy” bűnösök között.

A Szentírás tanítása összefüggéseiben egyébként sem egyes bűnös, megbotráncolat cselekedeteket nevez meg úgy, mint a kárhozatra jutás okát, hanem a hitelenséget! „Aki hisz a Fiúban, annak örök élete van, aki pedig nem engedelmeskedik a Fiúnak, nem lát majd életet, hanem az Isten haragja marad rajta.” (Jn 3,36)

Az emberek nem bűneik miatt halnak meg, és jutnak a kárhozat helyére, hanem azért, mert elutasították Isten egyszerűltjét, a Megváltót! A hitelenség a vesztes minden embernek. Lehet vallásoskodó vagy istentagadó, lehet népszerű, megbecsült honpolgár vagy bűnöző, nincs különbség az Isten előtt. Mert mindnyájan vétkezünk, mert nem találtunk igaznak cselekedeteink alapján az Isten igazságának mércéje szerint. Mindannyian híjjával vagyunk az Isten dicsőségének (lásd Róm 3,22-23). Azonban tökéletesen tiszták leszünk, még a hónál is fehérebbek az Isten Fiába vetett hit által.

Ellenben a hitelenség örökre kizárja az embert az üdvösségből. A hitetlen bankrabló vagy a hitetlen lelkész mind egy „cél” felé halad, amelynek vége a kárhozat. Nem szabad hamisan abba a hitbe ringatnunk magunkat, hogy mi jobbak vagyunk, mint a világ fiai, és ezért jutalmunk az örök élet lesz. Megdöbbenő, amikor templomos hívek a ravatalozóban így vigasztalják a hozzátartozókat: „Jó ember volt, úgyhogy bizonyosan üdvözülni fog!” Nincs senki, de senki közülünk, akiről nyugodt szívvel elmondhatnánk, hogy jóságával kibérelte a helyét a mennyben.

Am Isten jósága szerint csupa olyan ember léphet be majd az aranyországba, aki azt nem érdemelte meg. Ha Isten

igazságosan bána velünk, mindnyájan elvesznénk. De ő az egyetlen igazra tekint, ott a Golgotán. Mindazt a jogtalanságot, igazságtalanságot, bűnt, amit elkövettünk, Fiára terheli.

Ha földi életünkben megragadtuk ezt a kegyelmet, a menekülést egyetlen útját, akkor mindörökké élünk vele. Ha nem, halálunk után már nincs gyógymód. Nincs tehát tisztítóútz sem. Ez nem szerepel Isten tervében végső megoldásként az örök életre.

A Biblia két értelemben beszél a tűzről mint az isteni ítélet kifejeződéséről. Az egyik esetben akkor, amikor majd a hitre jutottak cselekedeteit próbálja meg a tűz a tekintetünk, hogy azok milyen értékesek voltak (lásd 1Kor 3,11-15). A másik esetben pedig a hitelennel kapcsolatban, akiknek nem a cselekedetei kerülnek tűzpróba alá, hanem őket magukat vetik a tűz tavába, mert nevük nincsen beírva az élet könyvébe (lásd Jel 20,12-15). Ez a tűz, ez a kín sajnos nem átmeneti, hanem örök (lásd Mt 25,41).

Így tehát világos, hogy a hívők maguk nem kerülnek semmilyen tűzbe, még ideiglenesen sem, mert Krisztusért már nincs ellenük semmiféle „kárhozóútz ítélet” (Róm 8,1). Jézus minden bűnünkért elszendvedte a büntetést. Ha viszont valaki elutasította a megváltást, akkor Isten haragja marad rajta (lásd Jn 3,36).

Mindezek fényében be kell látnunk, hogy a halottak üdvösségéért értelmetlenül imádkozni. Az elhunyt szereteteinkért való könyörgésben a hálaadásnak van helye. Az úrvacsorában pedig átélhetjük, hogy a terített, mennyi asztal túloldalán hitben elhunyt kedveseink is helyet foglalnak. Aki pedig hitetlenül távozott, azt bízzuk rá Urunk kegyelmére teljes szívvel!

Mariann, kezdeményezzen beszélgetést mindezekről a helyi evangélikus lelkészrel! Bizonyára építő bibliaórai téma is lehet! Áldáskívánással:

■ SZÖKÉNÉ BAKAY BEATRIX

Levelüket „Lelki segély” jelleggel várjuk szerkesztőségünk címére. Kérjük, jelezzék, hozzájárulnak-e ahhoz, hogy a levelükre adott válasz lapunkban is megjelenjen.

Fűzfatemplom

Izgalmas építőtábor fiataloknak húsvét előtt vagy után Bajorországban

Két héttel ezelőtt vitairat formájában számoltam be a bajor evangélikus ifjúsági vezetők konferenciájáról, most pedig néhány konkrét együttműködési lehetőségről szeretnék szólni.

Fűzfatemplom építésére készülnek bajor testvéreink, és szeretettel várnak magyar fiatalokat is az építőtáborba. A konferencián a templom makettjét és már meglévő fűzfatemplomok fényképeit láthattam, és beleszerettem az ötletbe. Képzeld el, hogy a fiatalok elültetnek több köteg fűzfaesszöt, mégpedig úgy, hogy a kötegekbe vasat fűznek, hogy a vesszők boltíves formában álljanak. Ezek aztán gyökeret ereszte-

SZÓSZÓRÓ

Ifjúságirova-gazda: Györe Balázs

9. és 14. között; a meghívottak minden költségét fedezik).

A konferencián kiderült számomra, hogy barátaink rendkívül nyitottak az együttműködésre, közös táborok, Duna menti biciklitúrák szervezésére, beszélgetésre, kölcsönös tanulásra. Sokan sze-

nek, és az idő során szabályosan kinő a templom, amely a természettel együtt él és változik. Tavasszal gyöngéden rügyeznek a vesszők, nyárra dús zöld koronába öltözik a templom, őszre visszahűződők lesznek a fűzfaágak, télen pedig fűzős kontúr rajzol a természet a templomnak...

A fűzfatemplom spirituális hely, ahol a fiatalok valóban megtapasztalhatják, hogy milyen a természettel és egymással békességben élni, gyönyörködve a négy évszak változásaiban, megéltve Isten jelenlétét és formálói erejét. Ennek a csodálatos álomnak a megvalósításához bajor testvéreink szeretettel várnak magyar fiatalokat (április 1. és 6., illetve

retrének partnerkapcsolatot kiépíteni magyar gyülekezetekkel. Ökümenikus tanulmányteret szerveznek ifjúsági munkával foglalkozó felnőtteknek; kiemelten vidéki fiatalokkal foglalkozó európai konferenciára invitálnak, illetve újít megrendezik a flossenbürgi holokauszt-émlékkonferenciával egybekötött nemzetközi ifjúsági találkozót.

A labda most nálunk van; mi döntjük el, hogy élünk-e ezekkel a lehetőségekkel. A közeljövőben több konferenciára és rendezvényre is a fentihez hasonló feltételekkel várnak magyar fiatalokat. Aki kedvet kapott, gyorsan jelentkezzen nálam: 20/770-3057.

■ FRENÝÓ ANNA ifjúsági referens

ISTENTISZTELET-KÖZVETÍTÉS A TELEVÍZIÓBAN

A győr-nádorvárosi evangélikus templom

Győrött nagyon hosszú ideig csak egy templom szolgált az evangélikus hívek lelkigondozását. 1784-ben, II. József türelmi rendelete után kezdték építeni, és 1785-ben szentelték fel. E műemlék templom torony nélkül épült. Az 1930-as évek közepén az egyházközösség vezetői foglalkoztak a torony utólagos megépítésének gondolatával, de a várhatóan magas építési költség miatt inkább egy új istenháza építésébe fogtak. Így készült el Nádorvárosban az új templom.

A terveket Sándy Gyula egyetemi tanár készítette el, a kivitelezés igényes munkája pedig Káldy Barna építési vállalkozó érdeme. A templom dr. Winkler Gábor Ybl-díjas építész szerint a magyar népies szecesszió kiemelkedő hazai emléke.

A templom építése 1940 őszén kezdődött, és 1944-ben készült el építészetileg. Ekkor a falak még csak vakolva voltak, a padozat is beton volt, de a háborús események miatt mégis felszentelték. Első lelkésze Ittész Mihály volt. A templombelsőt fokozatosan, az anyagi lehetőségek függvényében rendezték

mtv

Evangélikus istentisztelet a Magyar Televízióban

Április 1-jén, virágvasárnap 11 órakor istentiszteletet láthatunk a Magyar Televízió egyes csatornáján Győr-Nádorvárosból. Igét hirdet Öcsai Zoltán igazgató lelkész. (Ismétlés ugyanaznap 14 órakor a kettes csatormán.)

be. Először a nyolc lábbon álló oltár, majd a szószék és a papi pad készült el, míg a padok csak 1960-ban kerültek a helyükre.

A vörös márványból készült keresztlómedence Borsos Miklós alkotása. A medencét a négy evangélista alakja tartja oszlopként. Külön érdekessége, hogy az alkotó az evangélisták fejét a kor nagy művészeiről mintázta: Máté evangélistának Kodály Zoltán, Márknak Barcsay Jenő, Lukácsnak Egry József, Jánosnak pedig a művész maga volt a modellje. A medence fedele vörösrézbe készült, szintén Borsos Miklós alkotása. Ő készítette az Angyali híradás című hatalmas réz domborművet is.

Az oltárt díszítő feszület és a hat, kovácsoltvasból készült gyertyatartó a híres győri szobrászművész, Schima Bandi alkotása. Egy részük 1940-ben készült, s megjárta a milánói egyházművészeti kiállítást is.

A templom orgonája a pécsi Angster-gyárban készült; az 531 kilogrammos harangot Gombos Lajos harangöntőmester készítette Órbottyánban 1997-ben.

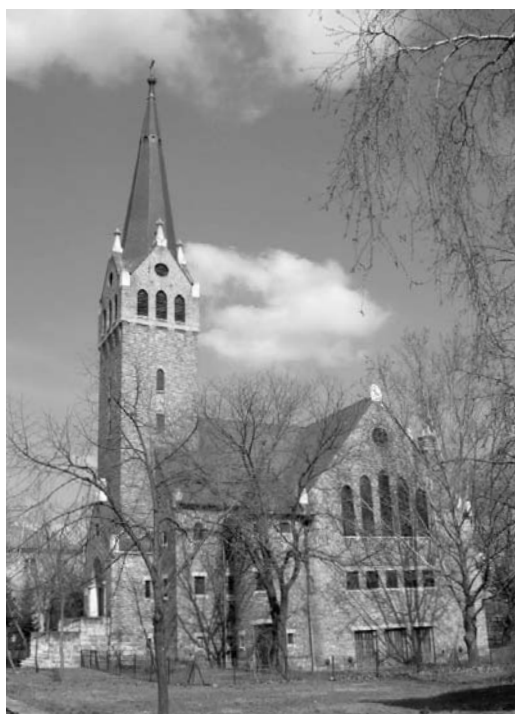

FOTO: MENYES GYULA

Déli harangszó Csöngérről

A március 26-ával kezdődő héten minden délben a csöngői evangélikus templom harangja szól a Kossuth rádióban. A Vas megyei község nevét egy 1409-es határjárásról írták le először. A ma is látható barokk templomot 1784-ben szentelték fel. Huszonnégy méter magas tornya 1902-ben készült el. A csöngői evangélikus templom tornyában három harang lakik. A délidőben megszólaló 527 kilós harang Seltenhofer Friyes soproni öntődjében készült 1936-ban.

► Forrás: RTV Részletes

ISTENTISZTELETI REND / 2007. március 25. – Budapest

Böjt 5. vasárnapja (Judica). Liturgikus szín: lila.

Lekció: 1Móz 22,1–13; Zsid 9,11–15. Alapige: Jn 8,46–59. Énekek: 199., 379.

I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Horváth-Hegy Olivér; de. 10. (német, úrv.) Andreas Wellmer; de. 11. (úrv.) D. Szabik Imre; du. 6. Horváth-Hegy Olivér; **II., Húvösvölgyi út 193., Fehé** de. 10. Herzog Csaba; **II., Modori u. 6.** de. 3/4 II. Sztojanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békmegyer, III., Mező u. 12.** de. 10. Fülöp Attila; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Bálintné Varsányi Vilma; **Újpest, IV., Lebstüch M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Gerőfi Gyuláné; de. 11. (úrv.) Cselovszky Ferenc; du. 6. (orgonazenés áhítat) Zászkaliczky Péter; **VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Szántó Enikő; du. 6. (ifjúsági) Kézdy Péter; **VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Kertész Géza; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák, úrv.) Szpisák Attila; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Kertész Géza; **VIII., Vajda P. u. 33.** de. 9. Benkőczy Péter; **IX., Gát utcai római katolikus templom** de. 11. (úrv.) Győri Gábor; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. fél 11. (úrv.) Benkőczy Péter; **Kerepesi út 69.** de. 8. Gazsóné Verasztó Teodóra; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) Blázy Árpádné; de. 11. (úrv.) Blázy Árpádné; du. 6. (vespera) Schulek Máttyás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. Missura Tibor; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) D. Szabik Imre; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Bencéné Szabó Márta; **XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. (szuplikáció) Balázs Viktória; **XIII., Frangepán u. 41.** de. fél 9. (szuplikáció) Balázs Viktória; **Zugló, XIV., Lőcséi út 32.** de. 11. (úrv.) Gazsóné Verasztó Teodóra; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. fél 10. Gazsóné Verasztó Teodóra; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) dr. Orosz Gábor Viktor; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Bátovszky Gábor; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Bathányi I. u.** de. fél 11. Blaticzky János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Blaticzky János; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Marschalkó Gyula; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Marschalkó Gyula; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kósa László; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kósa László; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) dr. Korányi András; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. dr. Korányi András; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Széll Bulcsú; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Széll Bulcsú; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Máttyás; **Budafoke, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Solymár Gábor; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

■ Összeállította: BODA SZUSZA

Presbiterek a presbiteri szolgálatról

A tavaly megszületett Győr-Mosoni Egyházmegye történetének első presbiteri csendesnapját rendezték meg a múlt hétvégén a győr-ménfőcsanakai gyülekezetben, mégpedig – talán a tavaszi időjárásnak és a hosszú hétvégének is köszönhetően – több mint száz gyülekezeti tisztségviselő részvételével.

A nyitóáthítatot Kohány Ferenc lebényi lelkész, egyházmegyei missziói előadó tartotta a templomban. Igézhirdetésének alapjául az útmutató egyik aznapi igéjét, Lk 17,28–33-at választotta. Az áhítat után

Kiss Miklós esperes köszöntötte a megjelenteket, majd Percze Sándor helyi lelkész mutatta be a nemrégiben önállósult győr-ménfőcsanakai gyülekezetet.

A csendesnap további eseményei már a gyülekezeti házban zajlottak, amely majdnem kicsinek bizonyult. Számtalan póttszékelt kellett bevinni utólag, hogy mindenki helyet találjon magának a gyülekezeti teremben. A délelőtti programban két előadás hangzott el. Elsőként dr. Garádi Péter biológus, a budaörsi gyülekezet felügyelője beszélt a presbiteri szol-

gálat kihívásairól, feladatairól, sokrétűségéről. Őt Solyom Tibor megválasztott egyházmegyei felügyelő, a mosonmagyaróvári önkormányzat főtanácsadója követte, aki a gyülekezetek és önkormányzatok kapcsolatáról szól.

Délután fórum keretében vitatták meg a résztvevők a délelőtti előadásokon elhangzottakat, majd végül Percze Sándor úrvacsorai istentiszteletével zárult a hiterősítő, lélekgyógyító egyházmegyei presbiteri csendesnap.

■ K. M.

A prédikátorok megmentője

Négyszáz éve született de Ruyter admirális

► **Hollandiában emléket hírdettek Michiel Adriaenszoon de Ruyter születésének négyszáz éves jubileumára. Az admirális a magyar protestantizmus a Habsburg-időkben zajlott legvéresebb üldözés idején, az 1670-es években gályarabságra ítélt protestáns prédikátorok megmentőjeként ismeri.**

De Ruyter 1607. március 24-én született Vliessingenben (Hollandia) egy tizenhárom gyermekes parasztcsalád negyedik sarként. 1617-ben egy jó hírű hajózási vállalkozásnál kezdte a kötéltverő mesterséget kitanulni, de már a következő évben inkább hajósinasnak állt, s ettől kezdve a hajózás tudományát űzte. Amikor ifjan az Orániai-ház szolgálatában először vett részt hadivállalkozásban a spanyolok ellen, könnyű fejsérülést szenvedett; ez élete egyetlen sebesülése volt 1676. évi halálos ütközetéig. Rövid spanyol fogság után először a kereskedelmi hajózáshoz tért vissza, megjárta nemcsak az északi vizeket, de Brazíliát és a Nyugat-Indiákat is. Csatakat ekkor szinte csak kalózkok ellen vívott, csupán 1641-ben vett részt ellentengernagyként a portugálokkal együtt a spanyolok elleni háborúban.

Katonai pályafutása a nagy holland-angol tengeri háborúskodással ért a csúcra. 1652-ben tört ki az első összecsapás, amelyben de Ruyter számos sikeres ütközetet vívott meg, majd harcolt a svédek ellen is a dánokkal és a lengyelekkel szövetségben. A második angol-holland háború 1665. évi kitérősekor kapta meg az öt holland admirális megbízatás egyikét, amelyben a *Hét Tartomány* (De Zeven Provinciën) nevű zászlóshajóján még a Temze mentén is előrehatolt.

Az 1672-es harmadik háborúban olyan derekasan állt helyt, hogy 1673-ban fővezéri kinevezést kapott. Alighogy az angolokkal befejeződött a háborúskodás, 1674-ben Hollandiának egy újabb tengeri rivális, Franciaország flottájával kellett személnie az erejét. Ennek során Palermónál 1676. április 21-én de Ruyter súlyosan megsebesítette egy ágyúgolyó az Eendracht zász-

FERDINAND BOL FESTINÉNYE (1667)

lőshajó fedélzetén, és sebeibe nyolc nappal később bele is halt. Hatalmas nemzeti tiszteletadással temették el Amszterdamban.

Élete utolsó hónapjaihoz köthető a magyar prédikátorok kiszabadítása is. A gyászévtized (1671–1681) egyik leggyalázatosabb bécsi döntésekként a magyar protestáns lelkészeket, akik végsőként kitartottak hitvallásuk és szolgálatuk mellett, spanyol evezősökre adták el gályarabokként. Svéd és holland diplomaták, itáliai és osztrák protestánsok közbenjárására Lipót császár végül engedélyt adott kiváltásukra. 1676 elején de Ruyter admirális hajózott Nápolyba, s az életben maradt maroknyi prédikátorcsapatot megszabadította fogságából. Születése évfordulóján ezért mi is hálával emlékezünk meg róla.

■ DR. KORÁNYI ANDRÁS

In memoriam Dubovay Géza

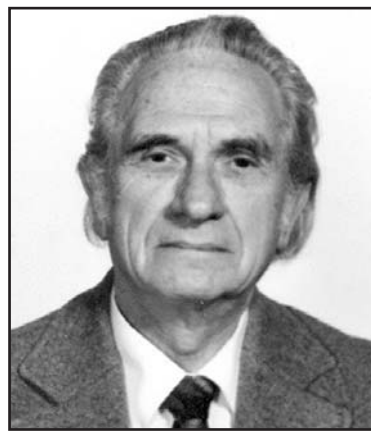
1919–2007

Dubovay Géza 1919. november 25-én született Pápán. Lelkészcsaládba érkezett, de édesapja korai halála miatt csak rövid ideig (nem egészen ötéves koráig) élhetett családjával a bezi parókiaán. Az özvegyen maradt édesanya két kicsi gyermekével (Gézával és Gizivel) Pápán élő szüleihez költözött. Géza itt végezte alap- és középfokú iskoláit.

A Pápai Református Kollégiumban kitüntetéssel érettségizett, majd felvették a Budapesti Műszaki Egyetem vegyész-mérnöki karára. Pár hónapi vívódás után otthagyta az egyetemet, és a soproni evangélikus teológiai fakultásra adta be jelentkezését. Sikeres szigorlata után 1942. június 21-én Kapi Béla püspök avatta lelkésszé.

Első szolgálati helye Sárszentlőrinc, principálisa Fábrián Imre, a Tolna-Baranya-Somogyi Egyházmegye főesperese volt. Ez a kétéves szolgálat jó alapot adott a későbbi évekhez. Sárszentlőrincről Enyingre küldte püspöke. A kedves kis templom szó szerint otthonává lett. A kívül dúló háború idején a templomi csendben készült az igézhirdetésekre, innen indult látogatni, vitte a vigasztalás és bátorítás igéit. Enyingről Győrbe vezetett útja, ahol a fokozódó légitámadások miatt alig tudták ellátni a szolgálatokat.

1944-ben kanyargós úton, a háborús frontokat kerülve, tehervonatok rakományának tetején vagy éppen fekközeli fülkékben utazva érkezett meg

egyetlen bőrröndjével Kaposvárra. A Békkesség Fejedelmébe kapaszkodó ifjú lelkész hitét és igyekezetét látva egy idő után teljes bizalom és szeretet vette körül őt a gyülekezetben. Lelkészvizsgája után helyettesként, majd a gyülekezet választása alapján parókus lelkészként folytathatta szolgálatát Kaposváron. Ott találta meg élete társát Majunke Emília; 1948-ban kötötték házasságot. Isten két gyermekkel és ötvenöt közös esztendővel ajándékozta meg őket.

Az egyre fokozódó politikai nyomás idején a pasztorális munka erősítésével, intenzív családlátogatással igyekezett építeni, szilárdítani a gyülekezetet. Kiépített egy bensőséges, bibliaórás imádkozó kört, amelynek tagjai e nehéz körülmények között is a közösség tartóoszlopai voltak. A lelkési

hivatalban saját kézzel készített bibliai térképei és szemléltetőeszközei beszélnek arról, hogy milyen fontosnak tartotta a tanítás szolgálatát is.

1970-ben a Somogy-Zalai Egyházmegye gyülekezeti esperessé választották. Saját elmondása szerint nagyon szeretett volna kitérni a feladat elől, de nem tudott. Huszonegy évig volt az egyházmegye esperese.

Isten szerencsés testi adottságokkal ajándékozta meg. Szikár alkata, szellemi frissessége és gyülekezetének szeretete lehetővé tette számára, hogy aktív szolgálatát egészen hetvenöt éves koráig ellássa.

1994. szeptember 25-én adta át a stafétát egy sorok írójának. Amit fél évszázaddal korábban megfogadott, betartotta. Hivatalát nem úgy adta át utódának, ahogyan ő kapta.

Eltérő gondolkodásunk ellenére is szeretetben, békességben, kölcsönös tiszteletben éltünk.

Istentiszteleteinkben gyakran leült az öreg harmónium mellé, és kántorizált. Szívesen látogatta a lelkészi munkaközösség alkalmaikat is.

Később megfoghatott az ereje, jöttek a betegségek. Az utolsó, legnehezebb időszakban, miután élete társa, szeretett felesége elhunyt, csendes óráiban sokat imádkozott, és készült a nagy útra. Elment.

Viszontlátásra, Géza bácsi!

■ SZEMEREI JÁNOS

Hüvelyesek és olajos magvak táplálkozásunkban

ÜZENET AZ ARARÁTRÓL

Rovatgazda: Bogdányi Mária
E-mail: ararat@lutheran.hu

► **Gyermekdalaink szövegében gyakran szerepelnek a hétköznapi életből vett kifejezések: „Csicscriborsó, bab, lencse...”; „Erre csörög a dió, arra meg a mogyoró...”** Akkoriban ugyanis, amikor megszülettek, és szájról szájra szálltak, nem hiányozhatott a mindennapi étrendből az olcsó, de tápláló babból, borsóból és lencséből készült leves és főzelék. A diót, mogyorót, mandulát nyersen is – magában vagy friss gyümölcsökkel, illetve aszalványokkal – és süteményekben is gyakorta fogyasztották. Napjaink egyhangú és gyakran egészségtelen étkezésébe vissza kell varázsolni ezeket a csodálatos alapanyagokat, „meg kell adni számukra a kellő tiszteletet”, és meglátjuk, hogy valóban egészségünkre fognak válni!

A hüvelyes növények a Biblia lapjain is fellelhető, gyakori élelmiszerek. Ézsau egy tállencsért adta el elsőszülöttségi jogát. Nem véletlenül szerepel ebben a történetben éppen a lencse, hiszen tápértéke, kiváló fehérjehányadosa a húsvál vetekszik. Ez 4,9 szerint a babot és a lencsét már több ezer évvel ezelőtt is termelték. A bibliai ember mindennapi tápláléka nagyrészt növényi eredetű ételekből – kenyér, füge, dinnye, hagyma, bab – állott. Hús és hal ritkábban került tányérjukba.

A növényi élelmiszerek közül a hüvelyeseknek van a legnagyobb fehérjetartalma (például 15% a földimogyoró és 40% a szójabab esetében). Ezeknek a proteineknek a biológiai értéke még tovább növelhető, ha nemcsak önmagukban, hanem egymással a megfelelő módon kombinálva fogyasztjuk őket, illetve gabonákat, tejtermékeket, tojást adunk hozzájuk. Ezt nevezik fehérjekompletálásnak (például morzsolt csemegekukorica vörös babbal [mexikói köret], vörös lencse barna rizzsel, zöldborsós omllett).

Mivel a hüvelyesek magjának a héja

nyersen nem emészthető, főzve készítjük el őket: leggyakrabban levesnek, főzeléknek, de kiváló húspótló alapanyagként felhasználhatók pástétomok, vagdaltak, szendvicskrémek készítéséhez is. A fontos fehérjetartalom mellett meg kell említeni, hogy komplex szénhidrátforrások, valamint magas B-vitamin-, magnézium-, kalcium-, foszfor-, kálium-, lecitin- és vashányadal rendelkeznek. Magas a rosttartalmuk, és nem (vagy alig) tartalmaznak zsírt, ezért a 21. század emberének ideális élelmiszerei.

Az olajos magvak – mint nevékből is sejthető – zsíradékot tartalmaznak, de olyan formában, amely rendkívül hasznos. A belőlük hidegen sajtolt olajok (tökmagolaj, mogyoróolaj, szezámolaj...) esszenciális zsírsavakkal vannak tele. A magok fogyaszthatók önmagukban, de ízesíthetjük kenyereinket, péksüteményeinket is. Manapság egyre többen ismerik meg és ismerik el a lenmag, illetve a tökmag áldásos hatását („szorult helyzetben”, illetve prosztataproblémák esetén). A házi sütésű zsemleket egyre gyakrabban mákkal, szezámaggal,

lenmaggal, napraforgómaggal szórjuk meg, és már nem csak díszítésként.

A dióról, manduláról, mákról nem kell túl sokat regélni, anélkül is fogyasztjuk, ismerjük, szeretjük őket. Lassan a mindennapok része lesz a távoli tájakról érkező olajos magvak – fenyőmag, pisztácia, kesudió... – fogyasztása is.

A lenmagról talán kevesen tudják, hogy nagy arányban tartalmaz a szervezet számára nélkülözhetetlen – esszenciális – zsírsavakat. Csökkenti a vérzsírt, segít megelőzni az érszűkületet, az érlemezésedést és az infarktust. A szezámag súlyarányosan gazdagabb kalciumban, mint a tehéntej. A legjobb öröve fogyasztani. A lucernamag (több más olajos maggal együtt) csíráztatható is; méregtelenítő, tisztító hatása.

A csicscriborsó, a bab és a lencse reneszánszát éli napjainkban, elsősorban a natúrkonyha és a mexikói, ázsiai, afrikai hatások révén. Érdekes, hogy más földrészek tapasztalatai vezetnek vissza bennünket a régi magyar konyha bölcsességéhez. A nemzetközi konyha megbecsülése mellett gondoljunk magyar eleink tapasztalataira is, próbáljuk ki a hüvelyeseket és a magvakat a vasárnap menüben!

■ BOGDÁNYI MÁRIA

Földönkívüliek és az evangélium

Az *ÉvÉlet* két héttel korábbi „püspökpublicisztikája” szövege hozta azt a sokakat foglalkoztató kérdést, hogy megrendítene-e a szentírás tanításokat és magát az evangéliumot, ha földön kívüli életre bukkannánk. A kérdés fontos és alapvető, de semmiképp sem nyugtalanító.

Egy: az üzenet mindig a megszólított ember számára érthető módon szól. Ezért nincs szó úrhajóról és klónozásról a Szentírásban. De ugyanezért a missziói megbízatásunk velejárója, hogy lefordítsuk a ránk bízott üzenet tartalmát a mai helyzetekre is, és pástoroljuk felebarátainkat például a klónozás és a magzatelhajtás kérdésében is.

Kettő: az üzenet tartalmazza az időszűrt dolgokat, de nem többet. Jézus mondta: „Még sok mindent kellene mondanom nektek, de most nem tudjátok elviselni...” (Jn 16,12) A reformáció fontos lutheri öröksége, hogy az isteni eredetű vagy ihletésű üzenethez ne tegyünk hozzá semminemű emberi spekulációt, továbbkövetkeztést. Például a szerzési igének megfelelően hisszük Megváltónk testének és vérének valóságos úrvacsorai jelenlétét. De az igét nem egészítjük ki olyan emberi spekulációval, hogy a hétköznapi ostasya bor visszavonhatatlanul átlényegülne valóságos testé és vérré. Olyan emberi következtetésre sem hajlunk, hogy csak szimbolikus megemlékezésről lenne szó, mert úgysem képes ilyen hétköznapi étel ekkora mennyei méltóság valóságos jelenlétét magába foglalni. Tehát pontosan annyit hiszünk, amennyit a szerzési igé mond, nem többet.

Az üzenet említett két tulajdonsága számos szentírás helyen jól megfigyelhető. Egy példa: a kútnál Jézus nem kezd nagy ívű teológiai fejtegetésekbe, hanem a samáriai asszony számára érthető módon vizet kér tőle, majd ugyancsak érthetően egy tartósabb és másmilyen hatású vízről kezd beszélni neki. Ott a kútnál sok alapvető vallási kérdéssel nem esik szó, de az üzenet elegendő ahhoz, hogy az Úr tervei szerint célba érjen. Tehát az asszony hisz neki, és a kútnál kapott bizonyosságát szerteszét kürtöli.

Egy másik példa az lehet, hogy Jézus a kivételes információbőségben levő tanítványokat is csak lépésről lépésre készíti fel a passió utólagos megértésére, és bizony hozzá is teszi, hogy a tanítványai mindezt a felkészítéskor még nem is értetik. De ahhoz bőven elegendő mér-

tékben előkészíti a szűkebb és bővebb tanítványi körét, hogy aztán az emmausi tanítványoknak hevülhessen a szívük, és utólag „leeshessen nekik a tantusz”.

Az üzenet említett két tulajdonsága a bevezetőben jelzett problémát is megnyugtatóan megválaszolja. Gondoljunk csak bele, hogy mit is kezdenénk – mondjuk – a „malumák taketjéről” szóló igehellyel, ha a malumákat csak kétszáz év múlva fogják felfedezni, és még további százötven év tudományos kutatás vezet el a malumák taketjének megértéséhez...

Mindezek fényében miként is említhetne földön kívüli teremtményeket és civilizációt a teremtéstörténet vagy maga az evangélium? Mit kezdett volna vele az akkori kor embere? De még mi is? Hát látatlán már földönkívülit? Egyszerűen nem jött el az ideje, hogy az üzenet erre kitérjen. Attól, hogy valami nincs említve, még létezhet. Ami nincs részletezve, azal még színről színre beszélni lehetünk. Szentírásunk nem viláगतlasz, amely az univerzum összes elképzelhető jelenségéről számot ad. Szentírásunk iránytű, amely az életünk egyetlen, legalapvetőbb kérdésére koncentrálna. És visszairányít oda, ahonnan elfordultunk.

Tudomány és hit ellentmondása hívó szemszögből fel sem merülhet, mert Teremtőnk nemcsak növényeket és állatokat teremtett az ellátásunkra, hanem értelmet és tudományt adott ahhoz, hogy a teremtett világot napról napra jobban megértjük és hasznosítsuk. Mennyei Atyánk minden egyes nap folyamatosan gondoskodik rólunk, még tudományos felismerések formájában is. Tudós a tudományáért egyedül féltőn szerető és gondoskodó Urunkat dicsérheti.

Egy konyhakéssel lehet ebédet készíteni is, és gyilkolni is. Ugyanígy az ajándékba kapott tudományos elméletekkel lehet gyógyítani is, és – nem rendeltetészerű használatukkal – lehet a teremtést és Istent tagadni is.

Összességében, vallási szemszögből nem kell félni semmilyen korrekt tudományos eredmény becslétes filozófiai interpretációjától, miként hitünket sem rendíthetné meg a földön kívüli élet esetleges felfedezése. Az ördög persze nem alszik, ezért is fontos, hogy a hit köldökzsinórjával jól össze legyünk kötve szabadító Megmentőnkkel.

■ PRÖHLE PÉTER

Újabb nézet „Jézus sírjáról”

Élesen cáfolta a *Jézus elveszett sírja* című dokumentumfilm állításait Stephen Pfann írásszakértő, azt állítva, hogy a kérdéses síron található felirat korántsem a bibliai vagy egyházi hagyományban szereplő személyt jelöl.

A jeruzsálemi Szentföld Egyetem dolgozó szakértő ugyan szerepelt a filmben, de a minap az egyetem honlapján egy részletes elemzést tett közzé, amelyben kifejti, hogy a film két készítője, James Cameron Oscar-díjas rendező és Simcha Jacobovici meghamisítja a tényeket, mivel az ominózus síron lévő felirat két részből áll, és két különböző ember keze munkája. A felirat jelentése pedig: „Mariame és Mara”, szemben a filmkészítők olvasatával, amely szerint a „Mariame e Mara” azt jelenti: „Mária, a ta-

nító” vagy „Mária, a mester”, s ez – a többek szerint – utalás Mária Magdolnára.

Pfann tüzetes elemzés után kijelentette: azért két név olvasható az úgynevezett csontládán, mert az egyik nő elhantolása után nyilván egy másik nőt helyeztek oda, és az ő nevét is feltüntették, ám egyik név sem bibliai vagy egyházi. Jacobovici azonban továbbra is amellett kardoskodik, hogy a filmbéli olvasat nem légből kapott, mivel korábbi kutatók is így értelmezték. Jacobovici szerint a vak is láthatja, hogy a felirat egyetlen ember keze munkája.

Noha számos tudós tette nevetség tárgyává a dokumentumfilmet, több mint négy millióan látták, amikor a Discovery Channelen március 4-én bemutatták. Ráadásul a filmhez kapcsolódó könyv *Jézus családi sírja* címmel a *New York Times*

sikerlistáján a nem fikciós bestsellerek között a hatodik helyre ugrott.

A film és a könyv fő mondanivalója, hogy a Dél-Jeruzsálemben 1980-ban megtalált sír, pontosabban csonttartó kóláda Jézus maradványait örzi, ezenkívül Mária Magdaléna maradványai is ebben a kóládában található, mivel a filmkészítők szerint Jézus és Mária Magdaléna házasság voltak, és gyermekük is született, akinek a kóládáját szintén azonosították a rajta olvasható felirat alapján, amely így szól: „Juda, Jézus fia”.

Jacobovici egyelőre keményen állja a kritikákat, és azt mondja, a szakemberek monopolizálták tudásukat, s ha valaki demokratizálni akarja ezt a tudást, egyesek dührohamot kapnak.

► MTI

BÉRES Az egészséges emberért

Az egészséges szemért

A sötét téli napok után szokatlan a tavaszi verőfény és a sok szín. Mindannyian boldogan szabadulunk ki a lakásból, kirándulunk, és élvezzük a természet tavaszi színpompáját. A sűrű hónapok után szinte nem győzzük befogadni a szemünk elé táruló látványt, a fák zöldjét, az ég kékjét és a virágok ezernyi színét. Mindez a csoda pedig a szemünk által jut el hozzánk. Őt érzékszervünk közül a szemünkön keresztül érzékeljük a világ jelenségeinek legnagyobb részét, a látásunkkal szerezzük a legtöbb információt. Azonban a mai világban számtalan olyan dolog van, amely káros hatással lehet szemünkre, látásunkra.

Tapasztalta-e már Ön, hogy...

- a számítógépes munkavégzés vagy televíziónézés során elfárad, kiszárad a szeme?
- éjszakai vezetéskor szeme nehezebben szokja meg a sötétséget?
- ahogy múlnak az évek, egyre nehezebb elolvasni az apró betűs újságot?

A szemet érő káros környezeti hatások (például az UV-sugárzás), a számítógép elütt végzett egyre több munka, a légkondicionált helyiségek levegője fokozottabban igénybe veszik

szemünket. De az is megerősítheti ezt a fontos érzékszervünket, ha például nem megfelelő világítás mellett huzamosabb ideig olvasunk, vagy ha túl sokat nézzük a tévét. Mind ezen tevékenységek pedig olyan természetesen a számunkra, hogy fel sem merül bennünk: akár ártalmasak is lehetnek. Ezért kellene fokozottabban odafigyelnünk szemünk épségére is, hiszen nap mint nap kitesszük a legkülönbözőbb megpróbáltatásoknak, és csak akkor jut eszünkbe, hogy törődünk vele, amikor már nem működik kifogástalanul.

A **Szemer** filmtabletta olyan komplex összetételű étrendkiegészítő készítmény, amely kifejezetten a szem egészségének megőrzéséhez szükséges hatóanyagokat tartalmaz. A lutein és a zeaxantin alapvető fontosságú a szemet érő káros környezeti hatások (például az UV-sugárzás) elleni védelemhez. A készítmény további aktív hatóanyagai (béta-karotin, C-vitamin, E-vitamin, cink, réz) antioxidáns hatásuk révén késleltetik a szem öregedési folyamatát, amely összefüggésbe hozható a látás romlásával. A **Szemer** filmtabletta alkalmazása javasolt a szem egészségének megőrzésére, a normális látás fenntartásának elősegítésére, szemfáradtság esetén (számítógépes munkavégzés, televíziónézés, légkondicionált helyiségekben való tartózkodás), a szem sötétséghez való alkalmazkodásának elősegítésére (például éjszakai vezetés, éjszakai munka).

Hibaigazítás: Cirkusz vagy hajó

Nem szeretnénk mutatni a kedves olvasókat technikai részletekkel, ehelyett inkább csak elnézésüket kérjük. A szomorú valóság az, hogy az *Evangelikus Élet* múlt heti számának Égtájoló rovatában a püspökpublicisztika utolsó négy sora egy különös és számunkra megfajthetetlen műszaki hiba következtében – egyszerűen eltűnt. Természetesen a szerzőt, Fabiny Tamást is megkövetjük, amiért éppen irásának csattanója maradt le. A cikk utolsó két bekezdését a szomszéd hasábon közöljük.

NAGY BENCE tervezőszerkesztő

„(...) A maga korában találónak számított a cirkusz képe az egyházzal kapcsolatban, de a bibliai eredetű metafora hajóról beszél.

Miként lehetünk jelen hiteles szóval és étellel a társadalomban? Talán ha az »egyház cirkusza« helyett ismét az »egyház hajója« lesz valóság. Mert a cirkuszból bizony elégük van az embereknek, de, hiszem, szívükben ott él az oltáhatatlan vágy a végtelen tenger iránt.”

Megrendelőlap

Ezennel megrendelem az Evangelikus Életet

egy hónapra: 780 forintért

fél évre: 4680 forintért

három hónapra: 2340 forintért

egy évre: 9360 forintért

Név:

Cím:

A fenti előfizetési díjak belföldre érvényesek!

Kérjük, a szelvényt NYOMTATOTT NAGYBETŰKKEL töltsd ki,

és küldje vissza az alábbi címre:

Evangelikus Élet szerkesztőség, 1085 Budapest, Üllői út 24.

(A borítékra szíveskedjék ráírni: „Előfizetés”.)

A szelvényt az 1/486-1195-ös faxszámra is elküldheti.

Kérjük, hogy esetleges kérdéseivel, az előfizetéssel kapcsolatos problémáival keresse Vítális Juditot az 1/317-1108-as vagy a 20/824-5519-es telefonszámon.

Előfizetéssel kapcsolatos e-mailjét a judit.vitalis@lutheran.hu címre küldheti el.

HÍREK, KÖZLEMÉNYEK, ESEMÉNYEK

A Női Missziói Szolgálat asszonyhétvégét tart Révfülpön, az Ordass Lajos Oktatási Központban május 10–13. között *Ora et labora* címmel. (Az alkalom csütörtökön vacsorával kezdődik, és vasárnap ebéddel ér véget.) Jelentkezni április 30-ig lehet a következő címen: MEE Női Missziói Szolgálat – 1085 Budapest, Üllői út 24. E-mail: marta.pinter@lutheran.hu. Mobil: 20/824-2791.

A Dél-Pest Megyei Evangélikus Egyházmegye szeretettel hív mindenkit Pilisre, a március 25-én, vasárnap 16 órákor tartandó esperesiklató istentiszteletre. Az istentiszteleten dr. Fabiny Tamás püspök esperesi hivatalába iktatja Krámer György pilisi lelkész.

A Deák téri templomban március 25-én, vasárnap 18 órai kezdettel tartandó orgonazenés áhitaton Zászkaliczky Tamás orgonánál. Műsorán Böhm, Walther, Buxtehude, Bach és Peskó Zoltán művei szerepelnek. Igét hirdet Zászkaliczky Péter lelkész.

Az Ordass Lajos Baráti Kör legközelebbi összejövetelét március 29-én, csütörtökön 17 órákor tartja a kelenföldi gyülekezeti teremben (Budapest XI., Bocskai út 10.). Ezen az összejövetelen elhangzik dr. Herényi István előadása Görög rítusú egyházak Magyarországon a X. és a XIII. század között címen. Áhitatot tart Joób Máté lelkész. Erre az alkalomra szeretettel várjuk a baráti kör, valamint a gyülekezetek tagjait és minden érdeklődőt.

Fizessen elő lapunkra!

EvÉlet-est Bakay Péterrel

Az Evangélikus Élet vendégeként Bakay Péter vetített képes előadást tart a Gyimesekben pásztorként töltött hónapjairól március 29-én, csütörtökön 18 órától az Üllői úti színház utcáról nyíló termében (1085 Budapest, Üllői út 24.).

A részvétel ingyenes. Az alkalom perselypénze a lapunk múlt heti számában közzölt interjúban említett emlékkönyv megjelentetését szolgálja.

ÚJ HARANGOT RENDELJEN IFJ. FARKAS TITUSZTÓL

MINDEN MÉRETBEN A LEGKEDVEZŐBB ÁRON 30 KG-TÓL 11 000 KG-IG

**Kiváló minőség, kitűnő kidolgozás,
kedvező ár, hangzásra öntve!**

Harangvillamosítás, harangtartóállvány-készítés, programozóórák, harangvezérlés telefonról, toronyóra-készítés, -szerelés, alkatrészfeldolgozás.

REFERENCIA 400 TEMPLOMBÓL!

Harangszó 2003 Bt.

Ifj. Farkas Titusz

2200 Monor, Kistói út 26. Tel.: 30/371-9696, fax: 29/410-119

A Harangszó 2003 Bt. a Dévai Szent Ferenc Alapítvány támogatója.

Telefonszám-változás

A Várpalotai Evangélikus Egyházközség vezetőkes telefonszáma és faxeszáma megváltozott.

Az új szám: 21/381-2976; mobilszám: 20/824-3478.

Íme, az ember – íme, az Emberfia címmel virágvasárnap zenés áhitat lesz a pest-szentlőrinci evangélikus templomban (XVIII., Kossuth tér 3.) április 1-jén, vasárnap 16 órákor. Reményik Sándor Pilátus című verse Kákay István feldolgozásában hangzik fel. Közreműködik a gyülekezet énekkara és ifjúsága. Minden érdeklődőt szeretettel várunk!

A Keresztény Ökumenikus Baráti Társaság következő programja: dr. Tökécski László tart előadást A magyar iskolaiügyről és tehetséggondozásról keresztény szemmel címmel április 2-án, hétfőn este 18 órákor a Háló szervezet előadótermében (Budapest, Ferenciek tere 7–8. III. lépcsőház, II. emelet). Mindenkit szeretettel vár az elnökség!

APRÓHIRDETÉS

Kőbányai, Oltó utcai magaspöldszinti, vízórás, 54 m²-es, 2 szobás, távfűtéses lakóház eladó. Tel.: 20/454-8464.

Az Isten iskolájában című könyvből kiadásra került Balikó Zoltán lelkész harminc prédikációja. Ára 800 Ft. Megrendelhető: Borócz Jánosné – 7625 Pécs, Aradi vértanúk útja 16. Telefon: 72/227-215.

Munkájára igényes, keresztény gondolkodású, középkorú evangélikus hölgy tb-ügyintézői végzettséggel szívesen vállalna állást. Nagy Györgyi (30/984-7417)

Új nap – új kegyelem

Vasárnap

Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot! Lk 12,32 (Ez 34,11; Mk 10,35–45; Zsid 5,7–9; Zsolt 69,1–16) Jézus így kezdi a boldogmondásokat: „Boldogok a lelki szegények, mert ők a mennyek országa.” (Mt 5,3) Most pedig megerősíti ígéretét, és azzal biztat: „Ne félj, te kicsiny nyáj, mert úgy tetszett a ti Atyátoknak, hogy nektek adja az országot!” Ebben a biztatásban teljesül be Isten minden ígérete. Ez az ígéret egyetlen hívó számára sem veszik el.

Hétfő

Jöjjön el a te országod, legyen meg a te akaratom, amint a mennyben, úgy a földön is. Mt 6,10 (5Móz 10,14; Zsid 6,20/7,1–3/16–17/24–27; Mt 26,1–16) „Isten országa eljön magától, kérésünk nélkül is” – mondja Luther a Kis káteban. Amint Isten akarata is megvalósul a mi erőfeszítésünk nélkül. Mégis szüntelenül könyörögnünk kell azért, hogy ne azok akarata érvényesüljön, akik Isten ígéjét el akarják némtani, és az ő országának eljövését meg akarják akadályozni.

Kedd

Isten nem hagyta magát bizonyosság nélkül, mert jövevők voltak, a mennyből esőt adott nektek és természet hozó idők; bőven adott nektek eledelt és szívbéli örömet. ApCsel 14,17 (5Móz 28,12a; Jób 19,21–27; Mt 26,17–30) Izrael népének történelme adja a legnagyobb bizonyítékát annak, hogy Isten ezernyi áldásával kísérte népe életét, vándorlását. Mannát, fűjket, vizet adott nekik a pusztai vándorlás ideje alatt. Megmentette életüket a mérges kígyók támadásakor. Ne kételkedjen tehát ma sem senki abban, hogy Isten gondot visel ránk, ne gondoljuk, hogy elrejtőzködne. Aki hitelt kéri, annak megmutatja, hogy keze ezer áldást ad.

Szerda

Azt gondold, te ember, hogy te megmenekülsz az Isten ítéletétől? Vagy megveded jószágának, elnézésének és türelmének gazdagságát? Róm 2,3–4 (Neh 1,3a; Zsid 9,11–15; Mt 26,31–35) Milyen kejes örömmel vetik meg ma sokan Istent! Látványosan fordítanak hátat neki. Büszkélkednek erkölcssten életükkel. Örömmel botránkozhatnak meg mások. Tudatosan provokálják azokat, akiknek a Krisztus-hit még jelent valamit. Ám ne tévesszen meg senkit Isten hosszútűrése! Nem fognak az ilyenek megmenekülni Isten ítéletétől.

Csütörtök

A ti szelidségetek legyen ismert minden ember előtt. Az Úr közel! Fil 4,5 (Zsolt 139,9–10; 1Kor 2,1–5; Mt 26,36–46) Ebben az esetben nem adventi üzenet „Az Úr közel!” figyelmeztetése. Sokkal inkább figyelemfelhívás, hogy naponként megérezhetjük: ő velünk van, közel van hozzánk. Érezhetjük az ő közelségének minden áldását. Ebből viszont az következik, hogy mindenkor önzetlenül, örömmel és szelíden szolgáljunk a felebarátunknak.

Péntek

Az Ige testté lett, közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét. Jn 1,14 (1Kor 8,27a; Zsid 10,1,11–18; Mt 26,47–56) Isten fia érted, értem, minden emberért testet öltött, emberré lett. Magára vette az e világhoz való mindazt, amit bűneink következményeként nekünk is hordoznunk kell. Így, mivel ismeri testi-lelki nyomorúságainkat, megért bennünket, és reménységgel fordulhatunk őhozzá a legnehezebb élethelyzetünkben is.

Szombat

Ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes. Róm 12,2 (Ézs 31,1; Jel 14,1–3/4–5; Mt 26,57–68) A hívő keresztény ember „jövemény” ebben a világban. Polgárjoga egy új, isteni világban van. Ezért az e világhoz való nem igazodás egyfajta életújulást tételez fel. Újulatok meg a Szentlélek által lelketekben, gondolkodásmódotokban, érzéseitekben! Mert csak így tudjátok megítélni, hogy mi az Isten akarata, mi a jó, a neki tetsző és tökéletes.

■ KISS MIKLÓS

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból március 25-től április 1-jéig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
<p>9.50 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>10.00 / PAX Bibliai házassággondozás A kommunikáció (50')</p> <p>12.15 / Duna Tv Élő egyház (26')</p> <p>15.00 / Bartók rádió Beszélgetés az egyházzénéről (60')</p> <p>15.15 / Duna II. Autonomía Mondottam, ember, kiúzd, és bízza bizzál – A tragédia értelmezési lehetőségei (magyar dokumentumfilm, 2002) (40')</p> <p>15.40 / Petőfi rádió Memoriter. Pilinszky János költészete (20')</p> <p>16.00 / m2 Álomkeringő (magyar film, 1942) (86')</p>	<p>13.30 / Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! Az evangélikus egyház félórájában egyebek mellett beszámolót hallhatunk a kemesmihályfai egyházközség parókiájának a Magyarországi Evangélikus Ifjúsági Szövetség által végzett felújításáról és akadálymentes táborhelyéi alakításáról.</p> <p>15.15 / PAX Családi ház (ZMC – 19')</p> <p>16.00 / Duna II. Autonomía Mégis kinek az Istene...? A zsidó-keresztény kultúrkör kétezer éve (magyar dokumentumfilm, 2002) 2/1. rész (41')</p> <p>20.04 / Kossuth rádió Aranyemberek Fasang Árpád (ism.) (31')</p>	<p>8.25 / Duna Tv Isten kezében (ism.) (26')</p> <p>13.15 / tv2 A rendíthetetlen ólomkatona (amerikai mesefilm, 1995) (95')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió Tanúim lesztek! A római katolikus egyház félórája</p> <p>15.04 / Kossuth rádió Új szív alatt (ism.) (56')</p> <p>16.00 / Duna II. Autonomía Mégis kinek az Istene...? A zsidó-keresztény kultúrkör kétezer éve (magyar dokumentumfilm, 2002) 2/2. rész (38')</p> <p>19.00 / Duna Tv Csehov: Ivanov Közvetítés a Katona József Színházról, felvételről (150')</p> <p>19.50 / PAX (premier) Add a kezéd... (8')</p>	<p>5.20 / mtv és m2 A Hajnali gondolatok mai adásában Bencéné Szabó Márta evangélikus lelkészt hallhatjuk.</p> <p>11.00 / PAX Alpha-kurzus. Kereszténység: unalmas, hazug és elavult? (36')</p> <p>11.20 / Kossuth rádió Beszélni nehéz! (13')</p> <p>13.30 / Kossuth rádió „Te benned bízunk eleitől fogva...” A református egyház félórája</p> <p>16.00 / Duna II. Autonomía Csak az igazat. In memoriam Illyés Gyula (39')</p> <p>19.10 / PAX Alpha-kurzus Ki ez a Jézus? (46')</p> <p>19.20 / HBO Maraton a csodáért (kanadai filmdráma, 2004) (94')</p>
CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
<p>8.55 / Duna Tv Élő egyház (ism.) (26')</p> <p>9.00 / Duna II. Autonomía Tanyaálmódók (magyar dokumentumfilm) (51')</p> <p>16.00 / Duna II. Autonomía Kosáry Domokos A történetíróról és a történelemtől (magyar dokumentumfilm, 2003) (40')</p> <p>19.10 / PAX Alpha-kurzus Miért halt meg Jézus? (49')</p> <p>20.00 / Duna Tv Szent Lajos király hídjá (amerikai játékfilm, 2004) (115')</p> <p>21.15 / m2 Friedrich Dürrenmatt: Play Strindberg (színházi közvetítés) (95')</p>	<p>8.45 / Duna II. Autonomía Mányoki Ádám (magyar dokumentumfilmsorozat, 2004) (27')</p> <p>13.55 / m2 Az MTA kézirattára és a régi könyvek gyűjteménye (15')</p> <p>16.00 / Duna II. Autonomía A mecénás – száz éve született báró Kemény János (magyar dokumentumfilm, 2003) (41')</p> <p>19.10 / PAX Alpha-kurzus. Hogyan lehetek biztos a hitemben? (47')</p> <p>20.55 / Duna II. Autonomía Az újjákeresztelt ország (magyar dokumentumfilm) (38')</p> <p>21.05 / m2 Csiky Gergely: A nagymama (színházi közvetítés) (112')</p>	<p>6.03 / Petőfi rádió Pax rádió. Tolcsvay Béla énekmondó (27')</p> <p>7.30 / Rádió C (FM 88,8) Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>12.01 / m2 Magyar tisztelendők Virágvasárnap Bagdadban (magyar ismeretterjesztő film, 2003) (56')</p> <p>12.15 / Duna Tv Isten kezében (26')</p> <p>12.15 / Duna II. Autonomía Szigeti veszedelem (magyar ismeretterjesztő film, 2004) (42')</p> <p>16.00 / PAX Kerekpártúra egyháztörténeti utakon Iskolatemplomok (ZMC – 28')</p>	<p>8.25 / Kossuth rádió Édes anyanyelvünk (5')</p> <p>8.30 / Civil rádió Evangélikus félóra az Evangélikus Missziói Központ szerkesztésében</p> <p>9.55 / mtv Örömhír. A református egyház műsora (26')</p> <p>10.00 / PAX Bibliai házassággondozás A házassági konfliktusok kezelése, 1. rész (50')</p> <p>11.00 / mtv Virágvasárnapi evangélikus istentisztelet. Közvetítés a győr-nádorvárosi templomból. Igét hirdet Ócsai Zoltán igazgató lelkész. (Ism.: m2, 14.00) (60')</p> <p>12.15 / Duna Tv Élő egyház (26')</p>

MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ

1%

Technikai szám: 0035

www.evangelikus.hu

Evangélikus Élet
A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIKUS EGYHÁZ HETILAPJA

E-mail: evelet@lutheran.hu
EvÉlet on-line: www.evelet.hu
Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu

Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108; 20/824-5519, fax: 1/486-1195. Szerkesztőségvezető: Boda Zsuzsa (zsuzsa.boda@lutheran.hu). Szerkesztésigazgató: (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Vítális Judit (judit.vitalis@lutheran.hu).

Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu). Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). Korrektor: Huszár Mariann (mariann.huszar@lutheran.hu). Tervező-szerkesztő / EvÉlet on-line: Nagy Bence (bence.nagy@lutheran.hu). Főmunkatárs: Gazdag Zsuzsanna (zsuzsa.gazdag@lutheran.hu).

Rovatvezetők: dr. Ecsedi Zsuzsanna – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kendeh K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), Köhát Dorottya – Új nap – új kegyelem (dora.kohati@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap ígéje (antal.veghelyi@lutheran.hu).

Árusítja a kiadó és a Magyar Posta Rt. (ÜLK) INDEX 25 211, ISSN 0133-1302

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu)
1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228; 20/824-5518, fax: 1/486-1229. Felelős kiadó: Kendeh K. Péter (peter.kendeh@lutheran.hu).

Nyomdai előállítás: Szikra Lapnyomda Rt. Felelős vezető: Máthé Sándor vezérigazgató
E-mail: szikra.kervigh@szikralapnyomda.hu

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj beföldön negyed évre 2340 Ft, fél évre 4680 Ft, egy évre 9360 Ft, szomszédos országba egy évre 31 900 Ft (123 euró), egyéb külföldi országba egy évre 37 200 Ft (143 euró).

Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondások tudjuk az azt követő hónap elsejével törölni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.

Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megelőző hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő delutáni lapzáratok kizárólag a hétfői eseményekkel összefüggő (és a szerkesztéssel előzetesen egyeztetett) írások tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu címre várjuk, a hirdetéseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.